

**ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΛΛΑΞΗ ΤΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ :ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΝΤΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΝΤΕΜΠΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	4
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ.....	4
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ	4
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	5
1.2.1 Η ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ.....	8
1.2.2 Η ΡΕΦΟΡΜΙΣΤΙΚΗ Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	9
1.2.3 Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	11
1.3 ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	18
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ	18
2.1 Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ.....	18
2.1.1 Η ΜΙΣΘΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.....	18
2.1.2 ΟΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ.....	20
2.1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ	21
2.2 Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΝ.....	23
2.3 ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	25
Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΩΣ ΑΤΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ	25
3.1 ΘΕΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.....	25
3.2 ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	26
3.3 Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΩΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ...26	
3.4 Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΩΣ ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΓΓΥΗΣΗ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ	27
3.5 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	30
Ο ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ	30
4.1 ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ, ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ.....	30
4.2 Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	34
4.3 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	40
Ο ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΧΩΡΕΣ	40
4.1 ΟΛΛΑΝΔΙΑ	40
4.2 ΓΕΡΜΑΝΙΑ	41
4.3 ΙΤΑΛΙΑ	44
4.3.1 ΟΙ ΑΚΡΑΙΟΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΕΣ ΣΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ	50
4.4 ΓΑΛΛΙΑ	53
4.4.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	54
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	59
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ

Με τον όρο συνδικαλισμό εννοούμε την δράση των εργαζομένων με σκοπό να υπερασπιστούν τα συμφέροντα τους.

Ο συνδικαλισμός απορρέει από την προάσπιση των εργασιακών συμφερόντων ατόμων που συνυπάρχουν σε όμοιο εργασιακό περιβάλλον. Οι ενώσεις των ατόμων αυτών και η ομαδοποίηση τους ανάλογα με τη φύση και το υποκείμενο της εργασίας τους δημιουργεί συνδικάτα.

Κύριο μέλημα του συνδικαλιστικού κινήματος είναι η προάσπιση των οικονομικών συμφερόντων που σχετίζονται με την εργασία ενώ ταυτόχρονα θέτει τις βάσεις προς την δημιουργία ευνοϊκότερου κλίματος εργασίας καλλιεργώντας την μέγιστη αυτονομία του εργαζόμενου σε όλες τις εκφάνσεις της παραγωγικής διαδικασίας.

Η ύπαρξη του συνδικαλιστικού κινήματος έχει σημασία για τον εργαζόμενο καθώς αποτελεί το μέσο ώστε να γίνονται όσο το δυνατόν καλύτερες οι συνθήκες εργασίας του με αποτέλεσμα την καλύτερη ποιότητα ζωής του. Ταυτόχρονα, ορμώμενος από τον συνδικαλισμό προασπίζει την κοινωνική ολοκλήρωση του και προβάλλει μια πιο ολοκληρωμένη προσωπικότητα που απορρέει εντός του κοινωνικού «γίγνεσθαι». Συνεπώς η συνδικαλιστική οργάνωση όχι μόνο προασπίζει τα δυναμικά εργασιακά συμφέροντα αλλά σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία ενδυναμώνει την ύπαρξη του ατόμου μέσα στην κοινωνία.

Ο ρόλος του συνδικαλισμού είναι να επιδιώκει όλα τα παραπάνω χωρίς να λειτουργεί ενάντια στα συμφέροντα και στις επιθυμίες των εργαζομένων κάτι το οποίο θα έχει σαν αποτέλεσμα την αρνητική εξέλιξη της κοινωνίας γενικότερα.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Οι χώρες που ανέδειξαν τη συνδικαλιστική οργάνωση είναι η Αγγλία, η Γαλλία και οι Η.Π.Α. στις αρχές του 18ου αιώνα μέσα από τους αγώνες των εργαζομένων. Παρουσιάζεται για πρώτη φορά στις μεγάλες βιομηχανίες και παρατηρείται μια σταδιακή επέκταση του σε όλο τον εργαζόμενο πληθυσμό. Το διάστημα αυτό, οι αγώνες των εργαζομένων δικαιώνονται καθώς κατοχυρώνεται το δικαίωμα στην εργασία και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την ύπαρξη οραμάτων για μια καλύτερη και πιο δίκαιη κοινωνία.

Κατά τις αρχές του 1900, ο συνδικαλισμός συνδέεται άρρηκτα με την έννοια του κοινωνικού ζητήματος. Με τον όρο αυτό εννοούμε την μαζική οργανωμένη αντίδραση των εργαζομένων που αφορούσε την μεγάλη κοινωνική εξαθλίωση που βίωνε ο λαός. Το κοινωνικό ζήτημα υποκινούμενο από τις αρχές της κοινωνικής δομής, προσπαθούσε να σώσει τον εργαζόμενο λαό από την οικονομική εκμετάλλευση.

Εικόνα 1.1 : Πορεία εργατών στην Αγγλία 19^{ος} αιώνας

Με το τέλος του 1900, η δράση των συνδικαλιστικών οργανώσεων και οι σκληροί αγώνες των εργαζομένων, είχαν σαν αποτέλεσμα την θέσπιση νόμων από την κρατική κυβέρνηση που αφορούσαν τις καλύτερες συνθήκες εργασίας, την μείωση του ωραρίου εργασίας, την περίθαλψη σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος κλπ. Όλα αυτά συνέβαλλαν στην διαμόρφωση μιας πιο ισορροπημένης κοινωνίας και θα μπορούσαμε να πούμε ότι ένα μέρος του κοινωνικού ζητήματος είχε πλέον επιλυθεί.

Οι όροι που αναφέρονται κατά την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα είναι η συλλογικότητα και η αλληλεγγύη οι οποίοι εκφράζονται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατηρούμε να έχουν εξέχουσα σημασία για την κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα, στην χώρα μας, τα σωματεία των εργαζομένων κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα παρουσιάζουν σημαντική άνθηση και κύριος σκοπός τους παραμένει η εξύψωση του εργασιακού βιοτικού επιπέδου του μέσου εργάτη.

Η συνταγματική κατοχύρωση της συνδικαλιστικής ελευθερίας αποτέλεσε το κομβικότερο σημείο της εξέλιξης του συνδικαλιστικού αγώνα μέσα από το άρθρο 23 του συντάγματος και επέρχεται πλέον η νομική κατοχύρωση της ταξικής πάλης πολλών ετών μέσω των αγώνων του κινήματος. Η συνδικαλιστική ελευθερία περιλαμβάνει:

α) Την ελευθερία ίδρυσης συνδικαλιστικής οργάνωσης και το δικαίωμα αποχής ή αποχώρησης από αυτή.

β) Την εσωτερική αυτονομία των συνδικάτων (έχουν καταστατικό, εκλέγουν αντιπροσώπους, οργανώνουν προγράμματα δράσης).

γ) Την αυξημένη προστασία των συνδικαλιστικών στελεχών σε περίπτωση απόλυσής τους από τον εργοδότη (από το άρθρο 23 Σ.)

Στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, μετά την βιομηχανική επανάσταση το συνδικαλιστικό κίνημα αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις. Διαχρονικά και μέχρι το σήμερα, οι προκλήσεις αυτές διευρύνουν τους ορίζοντες του

κοινωνικού ζητήματος το οποίο παύει να διαπραγματεύεται τους όρους εργασίας. Πλέον, το κοινωνικό ζήτημα ασχολείται με όλες τις κοινωνικές εκφάνσεις του ατόμου αρχίζοντας τις διαπραγματεύσεις για τον ρατσισμό, την ανισότητα και την περιθωριοποίηση. Η συνδικαλιστική δράση μέσα από τις εκφάνσεις της απασχόλησης που έχουν διαμορφωθεί στις πλήρως βιομηχανοποιημένες χώρες, έχει να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις που σχετίζονται με την ημιαπασχόληση, την τηλεργασία μέσα από το πλέγμα των εναλλακτικών μορφών εργασίας.

Εικόνα 1.2 : Εργάτριες κλωστοϋφαντουργίας του 1930

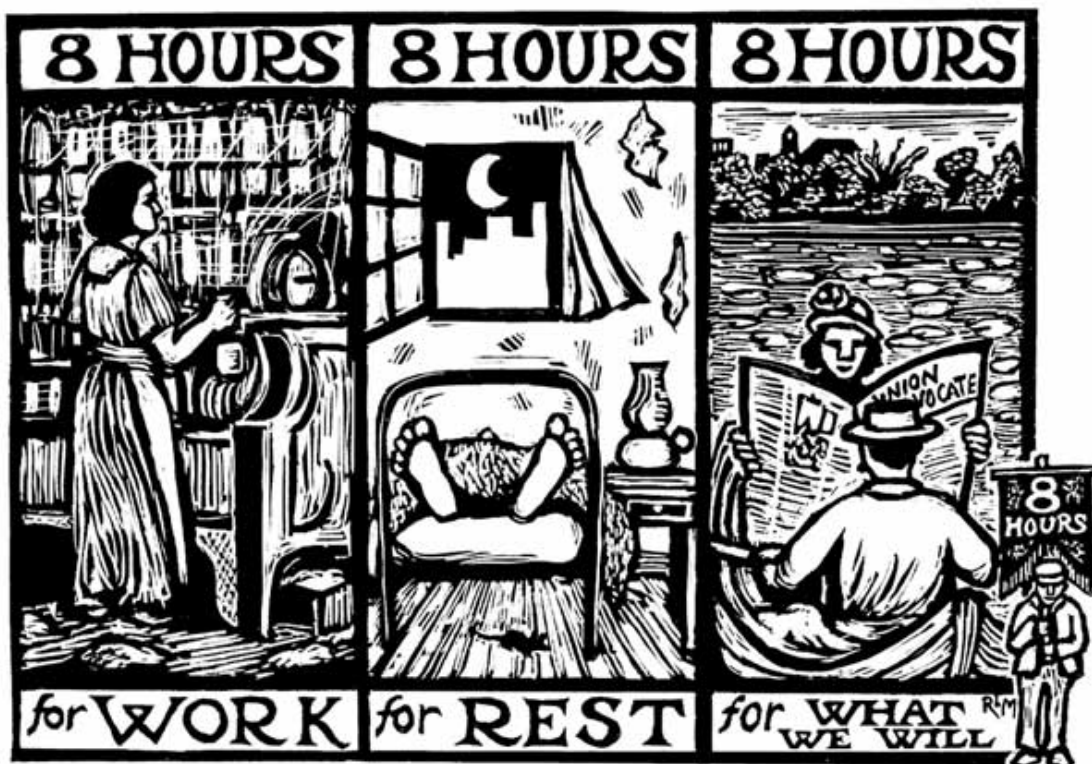
1.2.1 Η ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η συντεχνιακή παράδοση, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις συντεχνίες και θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να συγκροτούνται ομοσπονδίες σε όλους τους κλάδους επαγγελμάτων.

Η ίδρυση των πρώτων συνδικάτων, περιελάμβανε εργάτες οι οποίοι ως ειδικευμένοι, κατέβαλλαν μεγάλες προσπάθειες να αντιμετωπίσουν τις αλλαγές που πραγματοποιούνταν στον βιομηχανικό κλάδο και αφορούσαν την είσοδο των μηχανών και την φιλελεύθερη αντίληψη.

Τα εν λόγω συνδικάτα, των οποίων η βάση εκπορευόταν εκ του επαγγέλματος, τύγχαναν ως επί το πλείστον υψηλές συνδρομές ενώ η επιδίωξη τους δεν ήταν μόνο η βελτίωση των αμοιβών και οι συνθήκες εργασίας. Είχαν βλέψεις ως προ του έλεγχου του επαγγέλματος οι οποίες ταυτίζονταν με την πρακτική άσκηση, τις προσλήψεις και τις μεταθέσεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού, λάμβανε χώρα η οργανωμένη συντεχνιακή βάση της Αμερικανικής Ομοσπονδίας Εργασίας (American Federation Of Labor, AFL) η οποία ήταν συγκροτημένη με οργανώσεις ανά επάγγελμα μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1950 όπου και συγχωνεύτηκε με το Κογκρέσο Βιομηχανικών Οργανώσεων (Congress Of Industrial Organizations, CIO).

Εικόνα 1.3 : Αμερικανική Ομοσπονδία Εργασίας απαίτηση για 8 ώρες εργασίας

1.2.2 Η ΡΕΦΟΡΜΙΣΤΙΚΗ Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Ο ρόλος της ρεφορμιστικής ή μεταρρυθμιστικής παράδοσης είναι να διαπραγματεύεται όσο γίνεται καλύτερα και με τον καλύτερο τρόπο τα οικονομικά συμφέροντα των εργαζομένων με τους αντίστοιχους υπευθύνους των επιχειρήσεων και της κρατικής κυβέρνησης, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα πρέπει να αμφισβητείται το καπιταλιστικό σύστημα που υφίσταται στην κοινωνία. Ο ρόλος των συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι να προσπαθούν να ενώνουν τους εργαζομένους κάθε επαγγέλματος.

Επιπλέον ρόλος της συγκεκριμένης παράδοσης είναι να ασκείται πολιτική που αφορά τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας και επίσης να

γίνονται διαπραγματεύσεις που αφορούν την βελτίωση της κοινωνικής προστασίας και του εργατικού δικαίου.

Κάνοντας μια αναδρομή, πρέπει να αναφέρουμε ότι μεγάλη εμπειρία στην συγκεκριμένη στρατηγική έχουν τα αγγλοσαξονικά συνδικάτα τα οποία είχαν στην διάθεση τους αφενός μεν εξειδικευμένα στελέχη ικανά να επιλύσουν οικονομικά προβλήματα αφετέρου δε πολύ καλό απόθεμα στα ταμεία τους. Με αυτό τον τρόπο λοιπόν, είχαν την δυνατότητα να προχωρούν σε απεργίες όταν αυτό κρινόταν απαραίτητο, με πολύ θετικά αποτελέσματα.

Μετά το πέρας του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, οι περισσότερες συνδικαλιστικές οργανώσεις στην Ευρώπη προχώρησα σε εφαρμογή της ρεφορμιστικής τακτικής.

Εικόνα 1.4 : διαμαρτυρία ρεφορμιστών 1950

1.2.3 Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η ανάπτυξη της επαναστατικής παράδοσης ξεκίνησε από τις χώρες Γαλλία και Γερμανία με το τέλος του 1900. Ο ρόλος της ήταν να οργανώνει τους εργαζομένους όλων των επαγγελμάτων σε εθνικό επίπεδο, θεωρώντας ότι ο όρος «ταξική αλληλεγγύη» ενδυναμώνεται και με αυτό τον τρόπο θέτονται οι βάσεις που θα έχουν σαν αποτέλεσμα την «ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος».

Την εν λόγω περίοδο, ο σκοπός των συνδικαλιστών που υποστήριζαν την συγκεκριμένη τακτική, ήταν να προκηρύξουν γενική απεργία ώστε να ανατραπεί η αστική τάξη. Ταυτόχρονα, υιοθετώντας τις προτάσεις από το βιβλίο κεφάλαιο του Καρλ Μαρξ διακήρυτταν έναν οξύ αντιμιλιταρισμό.

Τα συνδικάτα «Οφείλουν τώρα να δράσουν ως εστίες οργάνωσης της εργατικής τάξης προκειμένου να επιτευχθεί ο μεγάλος σκοπός της ριζικής της χειραφέτησης» (από την απόφαση τού συνεδρίου της Διεθνούς Ένωσης Εργατών - Α Διεθνούς στην Γενεύη τον Σεπτέμβριο του 1866).

Εικόνα 1.5 : Η ίδρυση της Διεθνούς Ένωσης Εργατών 1864 στο Λονδίνο

Με την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και την γενική επιστράτευση παρατηρείται η αποδυνάμωση της συγκεκριμένης τακτικής στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Κάνοντας αναδρομή στην ιστορία του συνδικαλισμού, παρατηρούνται διάφορα προβλήματα που αφορούσαν τις σχέσεις των εργατικών πολιτικών κομμάτων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων και ως προς την επίλυση τους δοκιμάστηκαν οι παρακάτω προτάσεις:

- **Η αναρχοσυνδικαλιστική πρόταση.** Η συγκεκριμένη πρόταση θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα δεν πρέπει να επηρεάζεται από οποιοδήποτε κόμμα. Ο ρόλος του είναι κυρίως να συντονίζει τους εργάτες και να προασπίζει τα συμφέροντα τους. Στις χώρες Γαλλία, Ιταλία και Ισπανία, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις υιοθετούσαν την εν λόγω πρόταση. Η πρώτη χώρα η οποία προχώρησε σε εφαρμογή της συγκεκριμένης πρότασης ήταν η Γαλλία, σύμφωνα με το καταστατικό που ενέκρινε η Γενική Ομοσπονδία Εργασίας (Confederation Generale du Travail, C.G.T.) στην Αμιένη το 1906.

- **Η πρόταση του τρεϊντιουνιονισμού.** Η συγκεκριμένη πρόταση, υποστηρίζει ότι έχουν την δυνατότητα οι συνδικαλιστές να εκλέγονται στο κοινοβούλιο, ιδρύοντας ένα εργατικό πολιτικό κόμμα το οποίο θα υπερασπίζεται τα συμφέροντα των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Παράδειγμα εφαρμογής της συγκεκριμένης πρότασης αποτελεί η Αγγλία, στην οποία το 1906 ιδρύεται το πρώτο Εργατικό Κόμμα και εκλέγονται την ίδια χρονολογία 29 στελέχη των συνδικαλιστικών οργανώσεων στο κοινοβούλιο.

- **Η σοσιαλδημοκρατική πρόταση.** Η συγκεκριμένη πρόταση υποστηρίζει ότι το σοσιαλιστικό κόμμα είναι αυτό που θα εκφράσει πολιτικά τις απόψεις των εργατών, θεωρώντας ότι θα υπάρχει διαχωρισμός ανάμεσα στις συνδικαλιστικές οργανώσεις που ασχολούνται με τα δικαιώματα των εργατών και του κόμματος που προσπαθεί να

ανελιχθεί πολιτικά εκφράζοντας την δράση των εργατών.

1.3 ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Το Συνδικαλιστικό Κίνημα, αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε με διαφορετικό τρόπο σε κάθε χώρα. Στην χώρα μας, το συνδικαλιστικό κίνημα παρουσιάστηκε για πρώτη φορά κάπως καθυστερημένα σε σχέση με άλλες χώρες τις Ευρώπης και ακολούθησε την δική του πορεία.

Προχωρώντας σε περαιτέρω ανάλυση, μπορούμε να χωρίσουμε την πορεία του Ελληνικού Συνδικαλιστικού Κινήματος σε τρεις περιόδους.

Πρώτη Περίοδος 1875 – 1918

Η έναρξη της πρώτης περιόδου χαρακτηρίζεται από την προκήρυξη απεργίας στην Σύρο και με την λήξη της, το 1918, ιδρύεται η Γ.Σ.Ε.Ε.

Οι πρώτες ελληνικές συνδικαλιστικές οργανώσεις παρουσιάζονται από το 1875 και μετά. Εκείνη την περίοδο, έχει εμφανιστεί το φαινόμενο της αστυφιλίας καθώς ο αγροτικός πληθυσμός μετακινείται προς τις πόλεις και εργάζεται στις βιομηχανίες με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί η μόνιμη εργατική τάξη.

Την χρονολογία 1879, με βάση αναφορές, οι ξυλουργοί που εργάζονταν στα Ναυπηγεία της Σύρου προχώρησαν σε απεργίες με σκοπό να υποστηρίξουν τα οικονομικά τους συμφέροντα, καθώς επήλθε εκείνη την περίοδο μείωση των μισθών τους κατά 30%. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να ιδρυθεί το πρώτο εργατικό σωματείο.

Στην συνέχεια, τις χρονολογίες 1882 και 1883 ακολουθούν μια σειρά από απεργίες, χωρίς να υφίσταται κάποια συνδικαλιστική

οργάνωση, στην Αθήνα, στον Πειραιά και στο Λαύριο, όπου αποτέλεσε την μεγαλύτερη και έγινε από τους Μεταλλωρύχους. Αυτά που υποστήριζαν και εξέφραζαν ήταν οι αυξήσεις στους μισθούς, η μείωση του ωραρίου εργασίας και η ιατρική πρόνοια σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος.

Ουσιαστικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο ρόλος των πρώτων συνδικάτων μέχρι το 1910 ήταν κυρίως φιλανθρωπικός με προτέρημα τα ταμεία που είχαν δημιουργηθεί με σκοπό να προσφέρουν καλύτερη ποιότητα ζωής στα μέλη τους.

Εικόνα 1.6 : ιδρυτικό συνέδριο ΓΣΕΕ 21 Οκτωβρίου 1918

Την χρονολογία 1910, ιδρύεται στην Αθήνα μια κεντρική οργάνωση των συνδικαλιστικών οργανώσεων όπου είχε σαν στόχο να ενώσει όλα τα εργατικά σωματεία και να προβεί σε μαζικές κινητοποιήσεις οι οποίες ήταν ενάντια στην σκληρή φορολογία που υπήρχε.

Ο συνδικαλισμός συνέχισε να αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς ακόμα και κατά την διάρκεια του Α' Παγκοσμίου πολέμου. Σύμφωνα με στοιχεία, το 1917 είχαν ήδη ιδρυθεί 206 συνδικαλιστικές οργανώσεις οι οποίες στελεχώνονταν από 44.230 εργάτες. Το εργατικό κέντρο στην Θεσσαλονίκη το 1918 ήταν η αφορμή για να ιδρυθεί μια κεντρική οργάνωση που θα περιελάμβανε όλες τις συνδικαλιστικές οργανώσεις που είχαν αναπτυχθεί στην Ελλάδα.

Το Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με αυτό της Αθήνας και του Πειραιά πραγματοποιούν ένα συνέδριο στο οποίο συμμετείχαν αντιπρόσωποι από 44 σωματεία και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα Εθνικό Συνδικαλιστικό Κέντρο.

Δεύτερη Περίοδος 1919 - 1936

Η έναρξη της Δεύτερης Περιόδου χαρακτηρίζεται από την ίδρυση και τη διάσπαση της Γ.Σ.Ε.Ε. και με την λήξη της, το 1936, θεμελιώνεται ο κρατικός Συνδικαλισμός από τον δικτάτορα Ι. Μεταξά.

Η συγκεκριμένη περίοδος, βρίσκεται σε άμεση συσχέτιση με την μισθωτή απασχόληση, όπου επεκτείνεται με αργούς αλλά σταθερούς ρυθμούς. Οι απεργιακές κινητοποιήσεις βρίσκονται σε έξαρση με κύριους πρωταγωνιστές μισθωτούς όπως οι καπνεργάτες και οι σιδηροδρομικοί υπάλληλοι. Αυτό συμβαίνει διότι οι συνθήκες εκβιομηχάνισης του μεσοπολέμου και το αυξημένο εργατικό δυναμικό λόγω των προσφύγων που κατέφυγαν στην χώρα μας, δημιούργησαν

τεράστιες κοινωνικές αντιθέσεις ανάμεσα στους εργοδότες και στους εργαζομένους.

Οι δράσεις των εργαζομένων μέσω των απεργιακών κινητοποιήσεων, είχε σαν αποτέλεσμα τις αλληπάλληλες πολιτικές διώξεις τους, προσπαθώντας με αυτό τον τρόπο η αστυνομία και ο στρατός να εξομαλύνουν και να ρυθμίσουν την υπάρχουσα κατάσταση.

Εικόνα 1.6 : κρατικός Συνδικαλισμός από τον δικτάτορα Ι. Μεταξά

Τρίτη Περίοδος 1947 – σήμερα

Η Τρίτη περίοδος, χαρακτηρίζεται από την πορεία του Συνδικαλιστικού Κινήματος μετά τον εμφύλιο.

Η συγκεκριμένη περίοδος συνδέεται με την ανάπτυξη της οικονομικής θεωρίας του καπιταλισμού (capital). Η σύνδεση του μοντέλου αυτού στην Ελλάδα, επήλθε την μεταπολεμική περίοδο φτάνοντας κατά την δεκαετία του 1970 να αποδίδει τα μεγαλύτερα ποσά ημερομισθίων.

Στην εν λόγω περίοδο, παρουσιάζεται μεγάλη συνδικαλιστική δράση

σε όλες τις πτυχές της εργασίας που ξεκινά από απλούς εργάτες με ημερομίσθιο φτάνοντας στην ανώτερη βαθμίδα τη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αξίζει να σημειωθεί πως σε αυτή την περίοδο υπήρχε μεγάλη συνδικαλιστική δράση στου τότε δημόσιους φορείς παροχής υπηρεσιών όπως ήταν η ΔΕΗ και ο ΟΤΕ.

Οι λόγοι ανάπτυξης του συνδικαλισμού ξεφεύγουν από τα τετριμμένα της σύνδεσης της ύπαρξης τους με τα επίπεδα των μισθών και αποκτούν μια νέα λογική την οποία υπεισέρχεται έντονα η έννοια της αμφισβήτησης της κρατικής πολιτικής και παρέμβασης. Ταυτόχρονα με έναυσμα την πρωτοποριακή αφετηρία του συνδικαλισμού κατά την περίοδο 1946-1953 όπου στην Ελλάδα παρατηρείται ιδιαίτερη αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών με ταυτόχρονη την αύξηση της ανεργίας (πληθωρισμός), οι συνδικαλιστές μάχονται για να προασπίσουν δικαιώματα που σχετίζονται με τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας τους, τις αποζημιώσεις και τι απολύσεις. Για μια ακόμα φορά εντός των συνδικαλιστικών συνελεύσεων τίθεται η έννοια της συνδικαλιστικής ελευθερίας ενώ με την νέα τάξη των πραγμάτων που επικρατεί στην χώρα συζητείται ευρέως το μέλλον των συνδικαλιστικών εισφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

2.1 Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Η ιστορική προσέγγιση ενός κοινωνικού κινήματος, γίνεται με βάση την χρονολογία και τον τρόπο που συγκροτείται, δηλαδή τις διαδικασίες που ακολουθεί.

2.1.1 Η ΜΙΣΘΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η βασικότερη προϋπόθεση για την ανάπτυξη συνδικαλιστικών οργανώσεων ήταν η ύπαρξη της μισθωτής εργασίας στην κοινωνία.

Στη χώρα μας, η μισθωτή απασχόληση παρουσιάζεται στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στον αγροτικό τομέα, καθώς αγρότες οι οποίοι κατοικούσαν σε ορεινές περιοχές, εργάζονταν κάποιους μήνες τον χρόνο σε καλλιέργειες με σκοπό να μπορέσουν να καλύψουν τα έξοδα τους.

Την δεκαετία 1880 και 1890 παρατηρείται το φαινόμενο της αστυφιλίας καθώς ο αγροτικός πληθυσμός μετακινείται στις πόλεις για να απασχοληθεί σε εργοστάσια. Η μεταβατική περίοδος της αστυφιλίας έμελλε να συνδυαστεί με δύο παράγοντες. Ο πρώτος παράγοντας αναφέρεται στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού της αγροτικής ανασυγκροτήσεως του Τρικούπη ενώ ο δεύτερος με την κατά κόρον πτώσης της ζήτησης του σταφιδίτη οίνου στην Γαλλία που είχε σαν αποτέλεσμα την μείωση της παραγωγής της σταφίδας για εξαγωγή. Ο συνδυασμός των παραγόντων αυτών επέφερε το μεγάλο κύμα αστυφιλίας, αποξένωσης του πρωτογενούς τομέα ενώ δημιούργησε νέους ορίζοντες στην μετεξέλιξη της κοινωνικής ζωής των εργατών.

Η μαζικοποίηση του αστικού πληθυσμού παρουσίασε ιδιαίτερη δυναμική τις αρχές του 20^{ου} αιώνα με τα επιτεύγματα των βαλκανικών πολέμων να δρουν καταλυτικά σε αυτό. Η αύξηση της έκτασης της χώρας η οποία συνεπάγεται με ταυτόχρονη αύξηση του πληθυσμού διευρύνει την εσωτερική αγορά αυξάνοντας τη ρευστότητα εντός της οικονομίας. Εξαιρετικό οικονομικό πόλο αποτέλεσε η προσάρτηση της Θεσσαλονίκης.

Παρόλα αυτά, για τους περισσότερους εργάτες τότε, η μισθωτή απασχόληση ήταν κάτι που αποτελούσε δευτερεύον παράγοντα καθώς γινόταν για λίγους μήνες το χρόνο και λειτουργούσε σαν συμπλήρωμα των εσόδων τους. Αυτό συνέβαινε διότι σκοπό τους ήταν να επιστρέψουν στις ορεινές περιοχές όπου διέμεναν, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η δυνατότητα να εξελιχθεί ένα πιο σύγχρονο εργατικό σύστημα.

Εικόνα 2.1 : Πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος

Σε αυτό το σημείο αποτελεί μια μεταβατική περίοδο η δεκαετία 1920, καθώς οι πρόσφυγες από την Μικρά Ασία προσπαθώντας να εισχωρήσουν στην αγορά εργασίας, συνδέονται άμεσα με τον δευτερογενή τομέα με αποτέλεσμα η μισθωτή απασχόληση να αποτελέσει κανόνα.

Παρόλα αυτά, για να αναπτυχθεί μια συνδικαλιστική οργάνωση χρειάζονταν ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες μέχρι τότε δεν υπήρχαν. Δεν ήταν αρκετό να υπάρχουν εργάτες και μισθωτοί υπάλληλοι, ούτε οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες μπορούσαν από μόνες τους να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός εργατικού κινήματος. Το βασικότερο ήταν να υπάρχει μια ιδεολογική προσέγγιση η οποία σε συνδυασμό με όλα τα παραπάνω θα δημιουργούσε το κίνητρο για μια πιο αποτελεσματική και οργανωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπήρχαν τότε στον εργατικό τομέα με αποτέλεσμα την δημιουργία συνδικαλιστικών οργανώσεων.

2.1.2 ΟΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Στην χώρα μας, στην δημιουργία του συνδικαλιστικού κινήματος συνέβαλλε κατά κύριο λόγο η ανάπτυξη της ιδεολογικής προσέγγισης που αφορούσε τον σοσιαλισμό και την δράση του.

Μετά το 1920, καθώς στον εργατικό τομέα υπήρχαν σοβαρά προβλήματα, οι Έλληνες οι οποίοι υποστήριζαν τον σοσιαλισμό, προσπάθησαν να προσεγγίσουν τους εργαζόμενους ώστε να προασπίσουν τα συμφέροντα τους με πιο οργανωμένες κινήσεις για να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Εκείνη την περίοδο, μεγάλη επίδραση είχε η οικονομική θεωρία του μαρξισμού. Αξίζει να αναφέρουμε την συνδικαλιστική οργάνωση Φεντερασιόν η οποία είχε αναπτυχθεί στην

Θεσσαλονίκη και η οποία συνέβαλλε στην δημιουργία της ΓΣΕΕ την χρονολογία 1918.

Επιπλέον, μετά το 1920, προσπαθώντας η Ελλάδα να εκσυγχρονιστεί σε συνδυασμό με το κόμμα των Φιλελευθέρων που είχε δημιουργηθεί από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, εισάγεται ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο που αφορούσε τον εργατικό κλάδο και ένας από αυτούς τους νόμους, αφορούσε την συγκρότηση συνδικαλιστικών οργανώσεων υποστηριζόμενα από το κράτος.

Με βάση όλα τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι στην ανάπτυξη συνδικαλιστικών οργανώσεων με σκοπό την προσαρμογή στις νέες συνθήκες που επικρατούσαν στην κοινωνία λόγω της ανάπτυξης του δευτερογενούς τομέα, συνέβαλλαν οι ιδεολογικές προσεγγίσεις που αφορούσαν τον σοσιαλισμό και οι πολιτικές ενέργειες εκσυγχρονισμού της χώρας οι οποίες εκφράζονταν με τον φιλελευθερισμό.

2.1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

Όπως προαναφέραμε, για την συγκρότηση ενός εργατικού κινήματος ήταν απαραίτητες οι προϋποθέσεις που αφορούσαν τον κοινωνικό τομέα και την ανάπτυξη ιδεών. Παρόλα αυτά όμως για να επεκταθούν σε εθνικό επίπεδο ένας πολύ σημαντικός παράγοντας αφορούσε την πολιτική.

Στην χώρα μας, το έναυσμα δόθηκε μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο καθώς πραγματοποιείται το γνωστό με την ονομασία Συνέδριο Ειρήνης στο Παρίσι το οποίο έγινε με σκοπό να καταμερίσει τα κέρδη και τις απώλειες στους ηττημένους και τους νικητές.

Εκείνη την περίοδο, ο τότε πρωθυπουργός της χώρας Βενιζέλος, προσπαθώντας να επωφεληθεί σε εθνικό επίπεδο από την πλευρά των νικητών, παρουσίαζε μια εκσυγχρονισμένη χώρα σε όλους τους τομείς με βάση τα Ευρωπαϊκά πρότυπα η οποία είχε προχωρήσει στην ανάπτυξη

συνδικαλιστικών οργανώσεων υποστηριζόμενα από το κράτος και τους νόμους.

Η συγκεκριμένη πολιτική που ασκούσε ο Βενιζέλος συνέβαλλε σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδος καθώς και στην συγκρότηση της ΓΣΕΕ.

Με βάση όλα τα παραπάνω, μπορούμε να αντιληφθούμε ότι η ανάπτυξη ενός συνδικαλιστικού κινήματος με σαφή οργάνωση και λειτουργία αποτελούσε μια πολύπλοκη διαδικασία. Στην σημερινή εποχή, οι συνθήκες που επικρατούν δυσκολεύουν την ανάπτυξη τους καθώς τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουν είναι πολύ μεγαλύτερα.

Εικόνα 2.2 : Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος 1924

2.2 Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΝ

Ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνονται οι παρατάξεις αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης για πολλούς επιστήμονες, οι οποίοι προσπαθούσαν να απαντήσουν σε ερωτήματα που αφορούσαν την σχέση των συνδικαλιστικών οργανώσεων με τα πολιτικά κόμματα δηλαδή, αν και πόσο επηρεάζει η πολιτική την δράση των εργατικών σωματείων.

Προσεγγίζοντας χώρες της Ευρώπης όπως την Αγγλία και την Γερμανία στο συγκεκριμένο θέμα θα μπορούσαμε να πούμε ότι λειτουργούν διαφορετικά. Στην Γερμανία το σύστημα που επικρατεί είναι τα εργατικά σωματεία να σχετίζονται άμεσα με το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα (SPD) το οποίο είχε τον έλεγχο σε αυτά ενώ στην Αγγλία, παρόλο που οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ήταν άμεσα συνδεδεμένες με το κόμμα Labour Party δεν επηρεάζονταν από αυτό.

Σε νότιες χώρες όπως είναι η Ιταλία και η Ελλάδα, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις λειτουργούσαν αυτόνομα παρόλο που προσπαθούσαν τα κόμματα να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτά και να τα ελέγχουν. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθούν είτε συνομοσπονδίες στην Ιταλία, είτε κόμματα τα οποία θα είχαν άμεση συσχέτιση με τα εργατικά σωματεία συγκεκριμένα στην Ελλάδα.

Μελετώντας ιστορικά στοιχεία, μπορούμε να αναλύσουμε και να αντιληφθούμε τους λόγους που υπήρχαν αυτές οι διαφορές στις χώρες της Ευρώπης πάνω στο ζήτημα της επίδρασης των κομμάτων στα εργατικά σωματεία. Για παράδειγμα στην χώρα μας, θα πρέπει να κάνουμε μια αναδρομή στις δεκαετίες 1920 και 1930 καθώς αποτελούσαν καταλυτικό σταθμό για την δημιουργία παρατάξεων από εργαζόμενους με διαφορετικές ιδεολογικές προσεγγίσεις.

2.3 ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Η μεταπολεμική περίοδος από το 1945 μέχρι το 1974 χαρακτηρίζεται από μεγάλες μεταβατικές αλλαγές που αφορούσαν τον τομέα της υγείας, τον τομέα της εργασίας στον οποίο συμπεριλαμβάνονται οι μισθοί, οι συντάξεις και το ασφαλιστικό σύστημα και τον τομέα της εκπαίδευσης. Ο λόγος που συνέβησαν αυτές οι αλλαγές ήταν διότι σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης τα κόμματα που υποστήριζαν την εργατική τάξη και σχετίζονταν άρρηκτα με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ασκούσαν την ανάλογη πολιτική προασπίζοντας τα συμφέροντα τους. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να γίνει η μετάβαση από τον φιλελευθερισμό που επικρατούσε τον 19^ο αιώνα στον λεγόμενο κοινωνικό καπιταλισμό.

Οι κυριότεροι παράγοντες για να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω αλλαγές ήταν από την μια ότι θα έπρεπε να υπάρξει μια στοιχειώδη οικονομική ανάπτυξη και από την άλλη έπρεπε να υπάρξει η ανάλογη φορολογία κεφαλαίου η οποία θα κυμαινόταν σε υψηλά επίπεδα.

Η επίτευξη του πρώτου παράγοντα που αφορούσε την οικονομική ανάπτυξη έγινε την στιγμή που τα κράτη της Ευρώπης καθώς ήταν επηρεασμένα από τα σοσιαλιστικά κόμματα προχώρησαν στην εφαρμογή μιας συγκεκριμένης οικονομικής πολιτικής που αφορούσε τις επενδύσεις στην οικονομία και συγκεκριμένα στους τομείς της ενέργειας, των συγκοινωνιών και των επικοινωνιών. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφέρουμε ότι αυτή η ιδέα είχε αναπτυχθεί από τον Βρετανό οικονομολόγο Τζων Μέυναρντ Κέυνς. Ο δεύτερος παράγοντας που αφορούσε την υψηλή φορολογία επιτεύχθηκε καθώς από τις προαναφερθέντες επενδύσεις αυξήθηκαν τα έσοδα του κράτους και επιπλέον σε αυτό συνέβαλλαν και τα εργατικά σωματεία τα οποία ασκούσαν συνεχώς πιέσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΩΣ ΑΤΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

3.1 ΘΕΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Το δικαίωμα που έχει ο εργαζόμενος και ο εργοδότης να γίνεται μέλος σε όποια συνδικαλιστική οργάνωση επιθυμεί αλλά και να συγκροτεί μια συνδικαλιστική οργάνωση σύμφωνα με τα νομοθετικά πλαίσια αφορά την θετική συνδικαλιστική ελευθερία. Κύριος στόχος της είναι να προστατευτεί ο όρος «συνδικαλιστική ελευθερία» από την εξουσία του κράτους, του εργοδότη αλλά και του ίδιου του συνδικαλισμού. Αυτό πραγματοποιείται με το άρθρο 12§1 του Συντάγματος και το άρθρο 2 της 87^{ης} Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας καθώς δεν επιτρέπεται η συγκρότηση μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης στηριζόμενη σε προηγούμενη άδεια κρατικού οργάνου. Επιπλέον, τα άτομα που θα συγκροτήσουν την οργάνωση αλλά και αυτά που θα συμμετέχουν θα αποφασίσουν με βάση την κρίση τους την μορφή που θα έχει η οργάνωση και το αν θα έχει νομική προσωπικότητα. Σύμφωνα με το άρθρο 25 § 3 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα της θετικής συνδικαλιστικής ελευθερίας καθώς επιτρέπεται η συνύπαρξη πολλών συνδικαλιστικών οργανώσεων στο ίδιο περιβάλλον με όριο τον κίνδυνο σύγχυσης και την κατάχρηση δικαιώματος και με την αρχή της ίσης μεταχείρισης αυτών.¹

¹ Σύμφωνα με την απόφαση 6307/2002 του Εφετείου Αθηνών, η συνύπαρξη στον ίδιο τόπο δύο ή περισσότερων σωματείων με τους ίδιους σκοπούς μπορεί να ελεγχθεί για κατάχρηση δικαιώματος, αν η λειτουργία του δεύτερου σωματείου παρεμποδίζει ή περιορίζει τη τήρηση του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι από τα μέλη του σωματείου και όταν η επωνυμία είναι η ίδια ή παρόμοια.

3.2 ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 5 § 1 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα της αρνητικής συνδικαλιστικής ελευθερίας το οποίο υποστηρίζει την ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας. Αυτό σημαίνει ότι το άτομο έχει το δικαίωμα να μην συμμετέχει ως μέλος ή ως ιδρυτής στην συγκρότηση συνδικαλιστικής οργάνωσης καθώς επίσης και να έχει την πλήρη ελευθερία να αποχωρήσει από το σωματείο στο οποίο έχει γίνει μέλος χωρίς να χρειάζονται συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Επιπλέον, άλλος ένας τρόπος που εκφράζεται η αρνητική συνδικαλιστική ελευθερία είναι το δικαίωμα του ατόμου να επιλέγει αν θα συμμετέχει σε συνδικαλιστικές δραστηριότητες όπως για παράδειγμα σε απεργίες. Παρόλα αυτά οι απόψεις σχετικά με την αρνητική συνδικαλιστική ελευθερία δίστανται καθώς κάποιοι υποστηρίζουν ότι τα δικαιώματα που εκφράζονται μέσω της εν λόγω συνδικαλιστικής ελευθερίας δεν θ πρέπει να προστατεύονται καθώς όλοι θα πρέπει να κινητοποιούνται για να υπερασπιστούν τα εργασιακά τους συμφέροντα κάτι το οποίο επιτυγχάνεται με την μαζική συσπείρωση.²

3.3 Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΩΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι δραστηριότητες τους προστατεύονται από το Συνταγματικό Δίκαιο. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 12 § 2 του Συντάγματος «το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδους διάταξης του καταστατικού του, παρά μόνο με δικαστική απόφαση». Αυτό σημαίνει

² Κουκιάδης Σ., Εργατικό Δίκαιο, Συλλογικές Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 1997, σελ. 67-70.

ότι ούτε το κράτος αλλά ούτε και οι εργοδότες μπορούν να παρέμβουν με σκοπό να διαλύσουν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 3 § 2 της 87^{ης} ΔΣΕ κατοχυρώνεται η αυτονομία των συνδικαλιστικών οργανώσεων που αφορά την εσωτερική τους λειτουργία. Αυτό σημαίνει ότι οι οργανώσεις έχουν το δικαίωμα να εναπόκειται στην κρίση τους η οργάνωση, η λειτουργία τους και οι δραστηριότητες τους θεσπίζοντας οι ίδιες τους κανόνες. Επιπλέον, κατέχουν το δικαίωμα να συγκροτούν ενώσεις οργανώσεων καθώς επίσης και να συμμετέχουν σε διεθνής οργανώσεις. Επίσης, οι δραστηριότητες των συνδικαλιστικών οργανώσεων όπως για παράδειγμα οι απεργίες και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις που αφορούν τα οικονομικά συμφέροντα των εργαζομένων προστατεύονται από τα δικαιώματα της συνδικαλιστικής ελευθερίας.

3.4 Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΩΣ ΘΕΣΜΙΚΗ ΕΓΓΥΗΣΗ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Ο όρος «ελεύθερος συνδικαλισμός» ο οποίος έχει κατοχυρωθεί ως θεσμός και ο οποίος βασίζεται στην προστασία των ασθενέστερων εργαζομένων καθώς επίσης και συμβάλλει στην διασφάλιση της ειρηνικής συνύπαρξης των εργαζομένων και των εργοδοτών αποτελεί την συνδικαλιστική ελευθερία ως θεσμική εγγύηση. Η οργάνωση, η λειτουργία και οι δραστηριότητες των συνδικαλιστικών οργανώσεων αποτελούν τον βασικότερο παράγοντα της συνδικαλιστικής ελευθερίας ως θεσμό ο οποίος κατοχυρώνεται από τον ν. 1264/1982. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 22 § 2 του Συντάγματος δίνεται το δικαίωμα να ρυθμίζονται οι όροι εργασίας με αποτέλεσμα να κατοχυρώνεται η συλλογική αυτονομία. Όσον αφορά την προάσπιση των οικονομικών

συμφερόντων των εργαζομένων, σύμφωνα με το άρθρο 23§2 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα απεργίας.

3.5 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Στην συνέχεια παρουσιάζουμε τρεις διαστάσεις που αφορούν τα συνδικαλιστικά δικαιώματα βασιζόμενα στο περιεχόμενο των συνταγματικών δικαιωμάτων και είναι η αμυντική, η προστατευτική και η διεκδικητική διάσταση.

I. Αμυντική διάσταση

Σύμφωνα με το άρθρο 2 § 1 του Συντάγματος κατοχυρώνεται ο σεβασμός της ανθρώπινης αξίας, πράγμα που σημαίνει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν θα πρέπει να παραβιάζονται ούτε από το κράτος αλλά ούτε και από τρίτους. Όσον αφορά τα συνδικαλιστικά δικαιώματα που αφορούν και την αμυντική διάσταση με βάση τα άρθρα 23§1 του Συντάγματος και 14 § 1 του νόμου 1264/1982 το κράτος οφείλει να προστατεύει τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τα μέλη της από πιθανές επιθετικές ενέργειες και επίσης υποχρεούται να διασφαλίζει την συνδικαλιστική ελευθερία. Επιπλέον, από κάθε επιθετική συμπεριφορά προστατεύεται και η εσωτερική οργάνωση των συνδικαλιστικών οργανώσεων σύμφωνα με τον ν. 1264/1982.

II. Προστατευτική διάσταση

Το συνταγματικό δίκαιο περιλαμβάνει την προστασία των πολιτών στην περίπτωση επιθετικών ενεργειών και συμπεριφορών οι οποίες προσβάλλουν τα δικαιώματα τους. Σύμφωνα με τα συνδικαλιστικά δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται με το άρθρο 23 § 1 του Συντάγματος και με τις διατάξεις του νόμου 1264/1982 και αφορούν την

προστατευτική διάσταση το κράτος οφείλει να προστατεύει τον όρο «συνδικαλιστική ελευθερία» και να λαμβάνει μέτρα για την εφαρμογή της και επίσης οφείλει να προστατεύει τους εργαζόμενους από τυχόν ενέργειες των εργοδοτών που προσβάλλουν τα εργατικά τους δικαιώματα.

III. Διεκδικητική (εξασφαλιστική- διασφαλιστική διάσταση)

Η διεκδικητική διάσταση η οποία χωρίζεται σε εξασφαλιστική και διασφαλιστική διαφέρει με την προστατευτική και αμυντική διάσταση στο ότι δεν αποκρούει τις επιθετικές συμπεριφορές αλλά παρέχει αξίωση διαφύλαξης από κάθε φύσεως κοινωνικοοικονομικά εμπόδια και αξιώσεις για τη βελτίωση της θέσης του ανθρώπου.

Όσον αφορά τα συνδικαλιστικά δικαιώματα δεν κατοχυρώνεται αξίωση δημιουργίας συνδικαλιστικών οργανώσεων από το κράτος, ωστόσο ο συνδικαλισμός εξασφαλίζεται με την κατοχύρωση των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και του δικαιώματος της απεργίας. Το διασφαλιστικό περιεχόμενο του συνδικαλιστικού δικαιώματος περιέχει την αξίωση προς το κράτος για την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών για την άσκηση της συλλογικής δράσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

4.1 ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ, ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Στην συνέχεια θα αναλύσουμε τρεις βασικές θεωρίες: τον πλουραλισμό, τον μαρξισμό και τον αναρχοσυνδικαλισμό οι οποίες άσκησαν σε μεγάλο βαθμό επιρροή στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα μέχρι σήμερα.

Θα ξεκινήσουμε με τον πλουραλισμό ο οποίος όσον αφορά τα συνδικαλιστικά κινήματα θεωρεί ότι τα εργατικά σωματεία είναι οργανωμένες ομάδες οι οποίες έχουν σαν στόχο να υπερασπίζονται τα οικονομικά συμφέροντα των εργαζομένων ασκώντας πίεση στην εξουσία (Παλαιολόγος, 2006, σ.24).

Η σύνδεση του πλουραλισμού με τις εργασιακές σχέσεις ξεκίνησε από το πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και συγκεκριμένα από την σχολή βιομηχανικών σχέσεων με κεντρικό ήρωα τον Clark Kerr την δεκαετία του 1950 ο οποίος ανέπτυξε για πρώτη φορά τις ιδέες που στηρίζονταν στην πλουραλιστική θεωρία των βιομηχανικών σχέσεων. Η εν λόγω θεωρία μπορεί να χωριστεί σε δύο βασικά ρεύματα σκέψης τα οποία είναι το αγγλικό και το αμερικάνικο.

Το πρώτο ρεύμα υποστηρίζει ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις αποτελούν το κυριότερο χαρακτηριστικό μιας κοινωνίας η οποία είναι δημοκρατική και βασίζεται στις θεωρίες του πλουραλισμού. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι για να έχουν τα καλύτερα αποτελέσματα στην προσπάθεια προάσπισης των συμφερόντων τους είναι πολύ σημαντική η εσωτερική τους οργάνωση. Αντιθέτως, το δεύτερο ρεύμα δίνει βάση στο άτομο ξεχωριστά που συμμετέχει στις συνδικαλιστικές οργανώσεις

θεωρώντας ότι θα πρέπει να είναι ελεύθερο να εκφράζει τις σκέψεις του χωρίς να επηρεάζεται από τους ιδρυτές και τους διανοούμενους των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

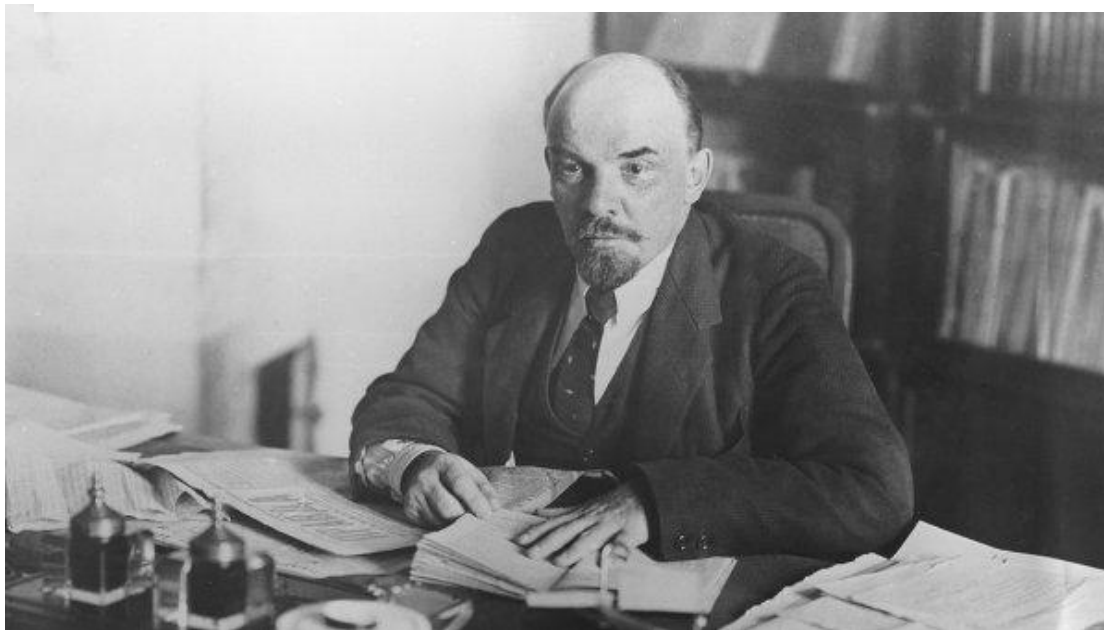
Τα βασικά χαρακτηριστικά της θεωρία του πλουραλισμού είναι η διαδικασία της συλλογικής διαπραγμάτευσης, η συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση της επιχείρησης και η θεσμοποίηση της σύγκρουσης στο εσωτερικό των επιχειρήσεων (Hyman, 1978, Poole, 1981).

Σύμφωνα με τον Richard Hyman οι θεωρίες του πλουραλισμού που αφορούν τις εργασιακές σχέσεις βασίζονται στα εξής χαρακτηριστικά:

- Δεν υπάρχει υπερσυγκέντρωση οικονομικής δύναμης στην αγορά εργασίας γιατί η εξουσία των μεγάλων επιχειρήσεων εξισορροπείται από την ισχύ της οργανωμένης εργασίας μέσω των συνδικάτων της,
- Υπάρχει ένα δημόσιο εθνικό συμφέρον που υπερβαίνει τα επιμέρους συμφέροντα των διαφόρων ομάδων πίεσης και
- Το κράτος αποτελεί τον λίγο έως πολύ αμερόληπτο φρουρό αυτών των συμφερόντων (Hyman, 1978).

Σε αυτό το σημείο επέρχεται η σύγκρουση της πλουραλιστικής θεωρίας με την μαρξιστική. Η μαρξιστική θεωρία αναπτύχθηκε και διαδόθηκε στον εργατικό πληθυσμό από τα κείμενα των Μαρξ και Ένγκελς. Οι συγκεκριμένοι υποστήριξαν ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι πάρα πολύ σημαντικές καθώς είναι ένας τρόπος να μην υπάρχει ανταγωνισμός ανάμεσα στους εργαζόμενους και αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την συσπείρωση τους ώστε να υπερασπιστούν τα εργασιακά τους συμφέροντα. Θεωρούν ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν έναν επαναστατικό ρόλο προετοιμάζοντας τους εργάτες να καταπολεμήσουν την εκμετάλλευση τους από τους εργοδότες (Engels, 1977, Marx, 1977).

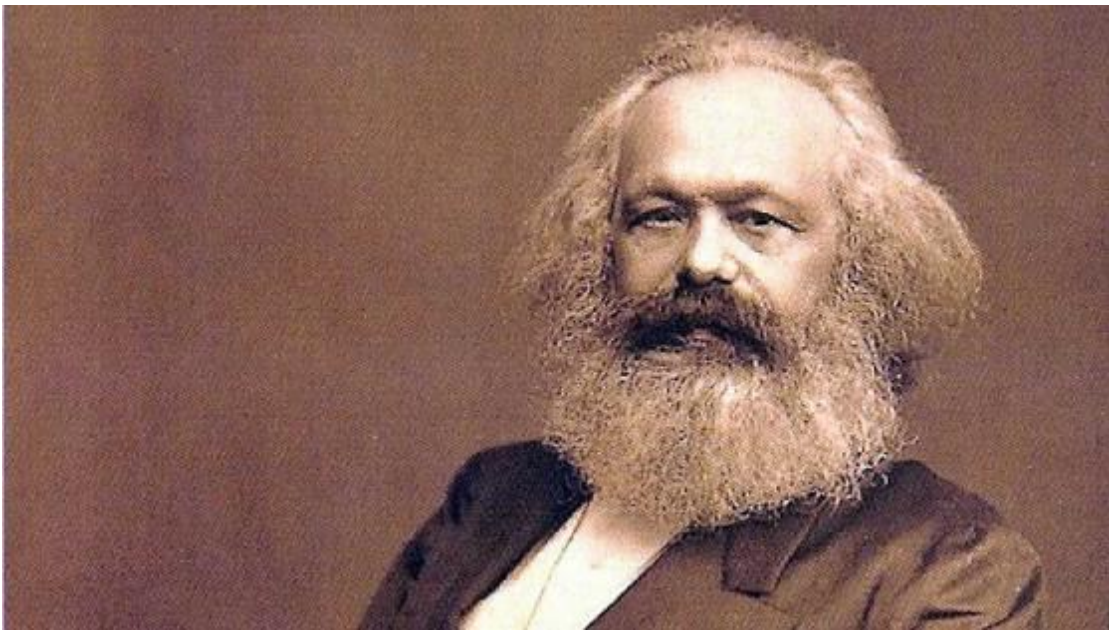
Αντίθετα ο Λένιν ο οποίος υπήρξε υποστηρικτής τη μαρξιστικής θεωρίας θεωρεί ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις δεν μπορούν να έχουν επαναστατικό ρόλο παρά μόνο συντεχνιακά. Αυτό σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι δεν μπορούν μέσα από τα εργατικά σωματεία να αντιληφθούν την έννοια «καπιταλισμός» με αποτέλεσμα να μην φτάνουν στο επίπεδο να αποκτήσουν επαναστατικές ιδέες. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι ο μόνος τρόπος για να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο είναι μέσα από κάποιο κόμμα το οποίο θα στελεχώνεται από άτομα της αστικής τάξης οι οποίοι θα έχουν επαναστατική συνείδηση και αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία μιας αστικής ιδεολογίας που θα έχει τις βάσεις της στην μαρξιστική θεωρία γνωστή και ως «δικτατορία του προλεταριάτου»(Lenin, 1989).

Εικόνα 4.1 : Βλαντίμιρ Ιλίτς Ουλιάνοφ (Λένιν)

Μέσα από την διάπλαση της θεωρίας του Λένιν αναπτύχθηκε το αναρχοσυνδικαλιστικό με κύριο θεμελιωτή το Ρώσο Μιχαήλ Μπακούνιν. Ο δυναμικός χαρακτήρας του Μπακούνιν, διατέλεσε στην δημιουργία αντίπαλου δέους του Καρλ Μαρξ αναπτύσσοντας την πρώτη Διεθνή Ένωση Εργαζομένων.

Η θεωρία του Μπακούνιν βασίζεται την εκπαίδευση των εργατών για την δημιουργία σοσιαλιστικού ιδεώδους μορφοποιώντας την ταξική πάλη. Όσον αφορά το οικονομικό γίνεσθαι της εργασίας, ταυτίζεται με τον Μαρξισμό για την απόσπαση της υπεραξίας του εργαζομένου. Κύρια διαφορά του αποτελούσε η θεώρηση του περί μη ταξικής κοινωνίας μορφοποιώντας τα συνδικάτα σε ένα κομβικό σημείο ταξικής πάλης. Ταυτόχρονα ο Μπακούνιν στηρίζει την άποψη ότι η πολιτική δρα με μόνο γνώμονα την συντήρηση της αστικής κυριαρχίας. Καταλύει την συμμετοχή το κοινοβούλιο και θέτει σαν προπύργιο την διατήρηση της εργατικής τάξης, την εργατική πολιτική μέσα στα πλαίσια της Διεθνούς Ένωσης Εργαζομένων.

Εικόνα 4.2 : Καρλ Χάινριχ Μαρξ (Karl Heinrich Marx)

Ταυτόχρονα, ο Μπακούνιν πίστευε ότι μέσα από την συμμετοχή των εργατών στους αγώνες θα δημιουργηθεί η σοσιαλιστική του συνείδηση και αυτό θα μπορούσε να βοηθηθεί μέσα από τα συνδικάτα που πλέον θα λειτουργούσαν σαν εκπαιδευτικοί θεσμοί μόρφωσης εργατών. Εκ διαμέτρου αντίθετος στην έννοια του επαναστατικού κόμματος

οργανώνει την «δικτατορία του προλεταριάτου» σαν εφελτήριο της κοινωνικής οργάνωσης και τη βελτίωση της μετέπειτα κοινωνικής ζωής.

Οι ιδέες και οι απόψεις του επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό αρκετά τμήματα της Διεθνούς Ένωσης Εργαζομένων με πρώτο το τμήμα της Ισπανίας και επιπλέον αποτέλεσαν τις βάσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται η συγκρότηση συνδικάτων του επαναστατικού συνδικαλισμού. Μέχρι και σήμερα υπάρχουν σωματεία τα οποία υποστηρίζουν τις αναρχοσυνδικαλιστικές ιδέες τα οποία όμως επηρεάζουν την μειοψηφία της εργατικής τάξης.

Εικόνα 4.3 : Μιχαήλ Αλεξάντροβιτς Μπακούνιν

4.2 Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με το πέρασμα των ετών τα προβλήματα του συνδικαλισμού άρχισαν να γίνονται ολοένα και πιο εμφανή. Μετά το τέλος του δευτέρου

παγκοσμίου πολέμου, αρχίζει να γίνεται δημόσιος διάλογος σχετικά με την κρίση των συνδικάτων τόσο σε επιστημονικό όσο και σε φιλολογικό επίπεδο. Το 1970 εμφανίζεται μια τεράστια αδυναμία εκπροσώπησης των εργατικών συμφερόντων από τα συνδικάτα ενώ η φιλελεύθερη οικονομική πολιτική και το κεφάλαιο εντείνουν την κρίση του συνδικαλισμού (Παλαιολόγος, 2006).

Σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία, η κρίση του συνδικαλιστικού κινήματος διαχωρίζεται σε ενδογενείς και εξωγενείς αιτίες. Όσον αφορά τους εξωγενείς παράγοντες σημειώνονται η μείωση της απασχόλησης και η βιομηχανοποίηση, η διεθνοποίηση, η δημιουργία ελαστικότητας τις εργασιακές σχέσεις καθώς και το νομοθετικό πλαίσιο περί μικρών επιχειρήσεων.

Όσον αφορά τους ενδογενείς παράγοντες, αυτοί μπορούν να εντοπιστούν:

- Στις παρατάξεις και τα κόμματα του συνδικαλισμού.
- Στην οργανωτική πολυδιάσπαση που αφορά την ύπαρξη πολλών ολιγομελών σωματείων.
- Στην έλλειψη οικονομικής αυτοδυναμίας λόγω της χρηματοδότησης από τον κρατικό οργανισμό εργατικής εστίας που συνεπάγεται την εξάρτηση από την κρατική εξουσία.
- Στην έλλειψη διεθνοποίησης και συντονισμού που αφορά την έλλειψη συντονισμού με συνδικαλιστικές οργανώσεις άλλων χωρών. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόλο που σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και με νόμο που ισχύει αναδρομικά από το 1982 δίνεται δυνατότητα στο προσωπικό μιας εταιρείας να απεργήσει σε ένδειξη συμπαράστασης και αλληλεγγύης σε συναδέλφους σε άλλη χώρα. Το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο παραμένει μέχρι και σήμερα ανενεργό (Κουζής, 2007).

- Στην σύνδεση συνδικάτων κράτους και νομοθεσίας. Ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1990 εμφανίζεται ο τεχνοκρατικός ρόλος των συνδικάτων και κυρίως της ΓΣΣΕ που ενισχύει τις εργοδοτικές οργανώσεις εις βάρος της μισθωτής εργασίας (Κατσορίδας, 2002).

4.3 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην συνέχεια θα αναλύσουμε την ιστορία του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος στην χώρα μας και την επιρροή που άσκησαν σε αυτό οι προαναφερθέντες θεωρίες.

Όσον αφορά τις αναρχοσυνδικαλιστικές θεωρίες οι οποίες ασκούσαν επιρροή κυρίως στην Πελοπόννησο στην προσπάθεια να συγκροτηθούν συνδικαλιστικές οργανώσεις, υποχωρούν με την βίαιη παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού (Κορδάτος, 1972). Στην πορεία, αμέσως μετά την επανάσταση στη Ρωσία συγκροτείται η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος ταυτόχρονα με την συγκρότηση του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδας. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να αναφέρουμε ότι πλέον και για τους αριστεριστές αλλά και για τους φιλελεύθερους και τους συντηρητικούς ισχύει ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ελέγχονται από τις κομματικές παρατάξεις. Εξάιρεση σε αυτό αποτελούν οι αναρχοσυνδικαλιστές με κύριο εκπρόσωπο τον Κώστα Σπέρα.

Εικόνα 4.4 : Ο αναρχοσυνδικαλιστής Κώστας Σπέρας

Με βάση τις συνθήκες που συγκροτήθηκε η Γ.Σ.Ε.Ε. μπορούμε να αντιληφθούμε ότι ο συνδικαλισμός έχει πλέον κομματικοποιηθεί καθώς επίσης αντιλαμβανόμαστε ότι στην πορεία της ανάπτυξης του γίνεται μεγάλη προσπάθεια από τον κρατικό μηχανισμό να ελέγχει τα εργατικά σωματεία. Στον ελλαδικό χώρο, ο συνδικαλισμός νομιμοποιείται το 1914 καθώς οι πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν την τότε περίοδο ευνοούσαν την κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου. Τα παραπάνω γεγονότα έχουν σαν αποτέλεσμα την έλλειψη ταξικής συνδικαλιστικής κουλτούρας (Κορδάτος, 1972, Ζαμπαρλούκου, 1997, Λιβιεράτος, 1997, Κουκουλές, 1997, Παλαιολόγος, 2006, Κουζής, 2007).

Από την στιγμή που συγκροτήθηκαν και αναπτύχθηκαν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις παρατηρείται η ισχυρή παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού. Αυτό φαίνεται από την ίδρυση της Γ.Σ.Ε.Ε όπου η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου προσπαθεί με κάθε τρόπο να ελέγξει τον τρόπο λειτουργίας της (Λιβιεράτος, 1997, Κουκουλές, 1997, Κουζής, 2007).

Όσον αφορά το εσωτερικό τμήμα της Γ.Σ.Ε.Ε παρατηρούμε επίσης μια ισχυρή παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού ανεξαρτήτως κυβέρνησης όπου χρηματοδοτούνται άτομα για να παρακολουθούν τις ενέργειες της ομοσπονδίας και να καταστέλλουν την οποιαδήποτε επαναστατική κίνηση.

Στην συνέχεια θα αναφέρουμε ένα κείμενο του Λιβιεράτου (1987:27) ο οποίος προσδιορίζει επακριβώς την κατάσταση που επικρατούσε εκείνη την περίοδο: «η περίοδος που ανοίγει μετά το Β' συνέδριο είναι περίοδος καταδιώξεων και τρομοκρατίας για την τάξη. Η συνεχής αντίθεση στον πόλεμο, η διεκδίκηση των δικαιωμάτων των εργατών θα στρέψουν εναντίον τους τον κρατικό μηχανισμό. Οι φυλακίσεις, οι δίκες, οι επιστρατεύσεις και παντός είδους καταπιέσεις είναι στην ημερήσια διάταξη.».

Με βάση τα προαναφερθέντα, θα μπορούσαμε να χωρίσουμε την ιστορία της Γ.Σ.Ε.Ε. σε δύο περιόδους. Η πρώτη περιλαμβάνει τα γεγονότα από την στιγμή που συγκροτείται μέχρι το 1989 και η δεύτερη περιλαμβάνει τα γεγονότα από το 1990 μέχρι σήμερα όπου ο κρατικό μηχανισμός δεν φαίνεται να παρεμβαίνει την εσωτερική λειτουργία της συνομοσπονδίας. Αυτό συνάδει με το γεγονός ότι πλέον τα αριστερά κόμματα συμμετέχουν στην κυβέρνηση και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα το ξεπέραςμα του εμφύλιου διχασμού και την συστράτευση όλων των επίσημων πολιτικών δυνάμεων στην υπηρεσία του “εθνικού συμφέροντος” (Ζαμπαρλούκου, 1997).

Όλα τα παραπάνω, μας οδηγούν το συμπέρασμα ότι από την αρχή που εμφανίστηκε και αναπτύχθηκε το συνδικαλιστικό κίνημα ήταν αντιμέτωπο με προβλήματα. Σε αυτό συνέβαλλαν οι κομματικές παρατάξεις οι οποίες συνεχώς προσπαθούσαν να αποκτήσουν τον έλεγχο του σε συνδυασμό με τις κρατικές παρεμβάσεις τόσο στο εσωτερικό του μέσω «πρακτόρων» όσο και με την βίαιη καταστολή του. Σε αυτό το

σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι οι παρεμβάσεις του κρατικού μηχανισμού πραγματοποιούνται μέχρι και την χρονολογία 1989 (Κουζής, 2007, σ.32-43).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΧΩΡΕΣ

4.1 ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Ο συνδικαλισμός αναπτύχθηκε στην Ευρώπη τον 17^ο αιώνα. Οι υποστηρικτές του συνδικαλισμού επιθυμούν τα εξής: μικρότερη κρατική παρέμβαση στον οικονομικό τομέα και στην κοινωνία, χαμηλότερη φορολόγηση, την υπεράσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε όλους τους τομείς, μικρότερες κρατικές δαπάνες και μικρότερες επιδοτήσεις. Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι οι αυξημένες κρατικές δαπάνες έχουν σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη της διαφθοράς, την κατασπατάληση του δημόσιου χρήματος και την αυξημένη διαχείριση του κρατικού μηχανισμού στο δημόσιο χρήμα πράγμα που θεωρούν ότι είναι αρνητικό καθώς κανείς δεν είναι άξιος εμπιστοσύνης. Όλα αυτά επίσης θα έχουν σαν αποτέλεσμα την μείωση της παραγωγικότητας, του ανταγωνισμού και σαφώς και του ίδιου του οικονομικού τομέα και αυτό συνεπάγεται με την μείωση των εισοδημάτων του πληθυσμού. Επιπλέον, είναι αντίθετοι στην χρηματοδότηση των μεγάλων επιχειρήσεων και των τραπεζών από το κράτος, κάτι το οποίο θεωρούν ότι παραμορφώνει την πραγματική οικονομία.

Στη Δυτική Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Ολλανδία, αναπτύσσεται στα τέλη του 20^{ου} αιώνα η «Μωβ Συμμαχία» το οποίο είναι ένα κόμμα που δημιουργήθηκε από την συνεργασία του φιλελεύθερου κόμματος «D66», το κεντροδεξιό κόμμα «VVD» και το δημοκρατικό «Εργατικό Κόμμα» (Partij van de Arbeid). Αυτός ο συνδυασμός είχε σαν αποτέλεσμα να νομιμοποιηθεί ο ομοφυλοφιλικός γάμος, η ευθανασία και η πορνεία, και επιπλέον ασκήθηκε μια πολιτική η οποία ενθάρρυνε την χρήση της μαριχουάνας.

4.2 ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η παλαιότερη γενιά των Γερμανών σοσιαλιστών επηρεαζόταν συνεχώς από την διαμόρφωση της θεωρίας του Μαρξ στα νεότερα κύματα των φιλελεύθερων ιδεολογιών της αριστερής δυτικής Ευρώπης. Αυτό που θα πρέπει να κάνουν οι σημερινοί Γερμανοί σοσιαλιστές στην προσπάθεια τους να αναπτύξουν νέες βάσεις στις ιδεολογίες τους είναι να αναπτύξουν την θεωρία που είχε το *SPD* όταν δημιουργήθηκε την χρονολογία 1900 και στην συνέχεια να αναπτύξουν την θεωρία και την τακτική που υπήρχε από το 1903 μέχρι και το 1920 καθώς οι συζητήσεις των κομμάτων εκείνη την περίοδο αφορούσαν τον ιμπεριαλισμό και την μαζική απεργία. Επιπλέον, εκείνη την περίοδο, οι νέες ιδέες που αναπτύσσονταν αφορούσαν μόνο μικρές ομάδες, ενώ στην σημερινή εποχή εμπεριέχονται σε εφημερίδες και περιοδικά διασκορπισμένες.

Οι εργάτες φαίνονται να δίνουν μεγαλύτερη βάση στον καθαυτό χαρακτήρα του σοσιαλισμού παρά στα ακέραια εργασιακά του ζητήματα. Όσον αφορά τον όρο «σοσιαλισμός», ενώ στην δυτική Ευρώπη χρησιμοποιείται για να δείξει ένα σύστημα που δεν ανταποκρίνεται το καπιταλιστικό δεν ισχύει το ίδιο και για την Ρωσία καθώς ο συγκεκριμένος όρος χρησιμοποιείται διαφορετικά.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, οι εργάτες να υποβαθμίζονται και να πρέπει να είναι σε κατώτερη θέση υπακούοντας σε εντολές ανωτέρων. Στην περίπτωση βέβαια που οι εργάτες αποκτήσουν τον έλεγχο του εργοστασίου και της παραγωγής του και είναι σε θέση να παίρνουν αποφάσεις στο σύνολο για την εργασία τους τότε επέρχεται μεγάλη αλλαγή. Για να πραγματοποιηθεί όμως κάτι τέτοιο, θα πρέπει η εργατική τάξη να καταργήσει την εξουσία του κεφαλαίου με αποτέλεσμα την κατάργηση της εκμετάλλευσης.

Η εκμετάλλευση μέσα σε μια καπιταλιστική οικονομία, δεν αφορά μόνο την εξουσία που ασκείται από το κεφάλαιο, καθώς έχει τον έλεγχο της παραγωγής, και η εργατική τάξη βρίσκεται σε κατώτερη θέση αλλά και τον χαρακτήρα που αποκτά η εργασία στο καπιταλιστικό σύστημα. Σύμφωνα με την θεωρία της καπιταλιστικής οικονομίας, ο παραγωγικός συντελεστής της εργασίας δεν προσμετράτε με βάση τις ανάγκες των εργατών αλλά μεταφράζεται σαν υπεραξία για το κεφάλαιο. Αυτό σημαίνει ότι από την στιγμή που το προϊόν μπορεί να πουληθεί δεν έχουν καμία σημασία οι ανάγκες της εργατικής τάξης και το μόνο που έχει σημασία είναι η υπεραξία του κεφαλαίου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την υποβάθμιση του ανθρώπου ο οποίος χαρακτηρίζεται σαν μια μηχανή που σκοπός της είναι η παραγωγή κέρδους για το κεφάλαιο.

Όσον αφορά το χαρακτήρα που αποκτά η εργασία σε μια σοσιαλιστική οικονομία, υποστηρίζονται οι ανάγκες της εργατικής τάξης. Αυτό σημαίνει ότι δίνεται βάση στην δημιουργική παραγωγή προϊόντων που είναι αναγκαία για την ζωή και όχι στην υπεραξία του κεφαλαίου. Επιπλέον, στην περίπτωση που η εργατική τάξη θα έχει τον έλεγχο της παραγωγής του εργοστασίου και ταυτόχρονα τον έλεγχο των εργασιακών τους ζητημάτων, η εργασία θα έχει έναν δημιουργικό ρόλο, με ουσία, και χωρίς ταλαιπωρία, σε αντίθεση με την εργασία σε μια καπιταλιστική οικονομία. Με αυτό τον τρόπο λοιπόν, θα δίνεται η δυνατότητα στην εργατική τάξη να αναπτύσσει ολοένα και περισσότερο καινούριες τεχνικές στην διαδικασία της παραγωγής με αποτέλεσμα την σημαντική μείωση του χρόνου εργασίας. Αξίζει να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο, ότι με αυτό τον τρόπο η εργατική τάξη θα έχει σαν στόχο την κάλυψη κοινωνικών αναγκών και δεν θα χρησιμοποιείται όπως στην σημερινή εποχή για την κάλυψη των αναγκών του κεφαλαίου.

Άλλη μια αναφορά στο θέμα της υποβάθμισης της εργατικής τάξης στην καπιταλιστική οικονομία γίνεται από τον Paul Frölich ο οποίος υποστηρίζει ότι: «οι άνθρωποι μετατρέπονται σε εργαλεία δίχως προσοχή, δίχως συνείδηση, σε νεκρά τμήματα μιας γιγάντιας μηχανής. Δεν έχουν γνώση ούτε της λειτουργίας, ούτε του σκοπού του προϊόντος που παράγουνε. Ο κάθε άνθρωπος γίνεται όλο και περισσότερο μέρος μιας οργανικής ολότητας. Όπως και το προϊόν του, κατακερματίζεται». Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να αντιληφθούμε ότι η εργασία στην καπιταλιστική οικονομία θα μπορούσε να παρομοιαστεί με τυραννία. Το συγκεκριμένο, γίνεται περισσότερο κατανοητό, αν συγκρίνουμε την εργασία την περίοδο του μεσαίωνα όπου ο τεχνίτης είχε τον έλεγχο της βιοτεχνίας του και ήταν υπεύθυνος για την παραγωγική διαδικασία ακολουθώντας τη δική του στρατηγική. Επιπλέον, θα πρέπει να αντιληφθούμε ότι σε μια καπιταλιστική οικονομία, αυτό που έχει σημασία είναι το κέρδος και με βάση αυτό γίνεται ο καταμερισμός της εργασίας.

Σε αυτό το σημείο βέβαια, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η οργάνωση του καταμερισμού εργασίας ταυτίζεται με τον όρο «συνεργατικότητα» καθώς στις μεγάλες βιομηχανίες για να λειτουργήσουν οι μηχανές χρειάζεται πληθώρα εργατών και στην συγκεκριμένη περίπτωση, ο όρος «εργάτες» έχει την έννοια του συνόλου, δηλαδή όλων των ατόμων που εργάζονται σε μια βιομηχανία. Το συγκεκριμένο, συντελεί στην εξουσία του κεφαλαίου, ενώ σε αντίθεση στο σοσιαλισμό αποτελεί κομμάτι της λαϊκής εξουσίας. Σε μια καπιταλιστική οικονομία, τα άτομα που εργάζονται στις βιομηχανίες λειτουργούν αυτοματοποιημένα χωρίς να καταλαβαίνουν την παραγωγική διαδικασία ενώ στον σοσιαλισμό, οι εργάτες λειτουργώντας σαν σύνολο, συμμετέχοντας σε αποφάσεις, αντιλαμβάνονται πλήρως όλη την διαδικασία.

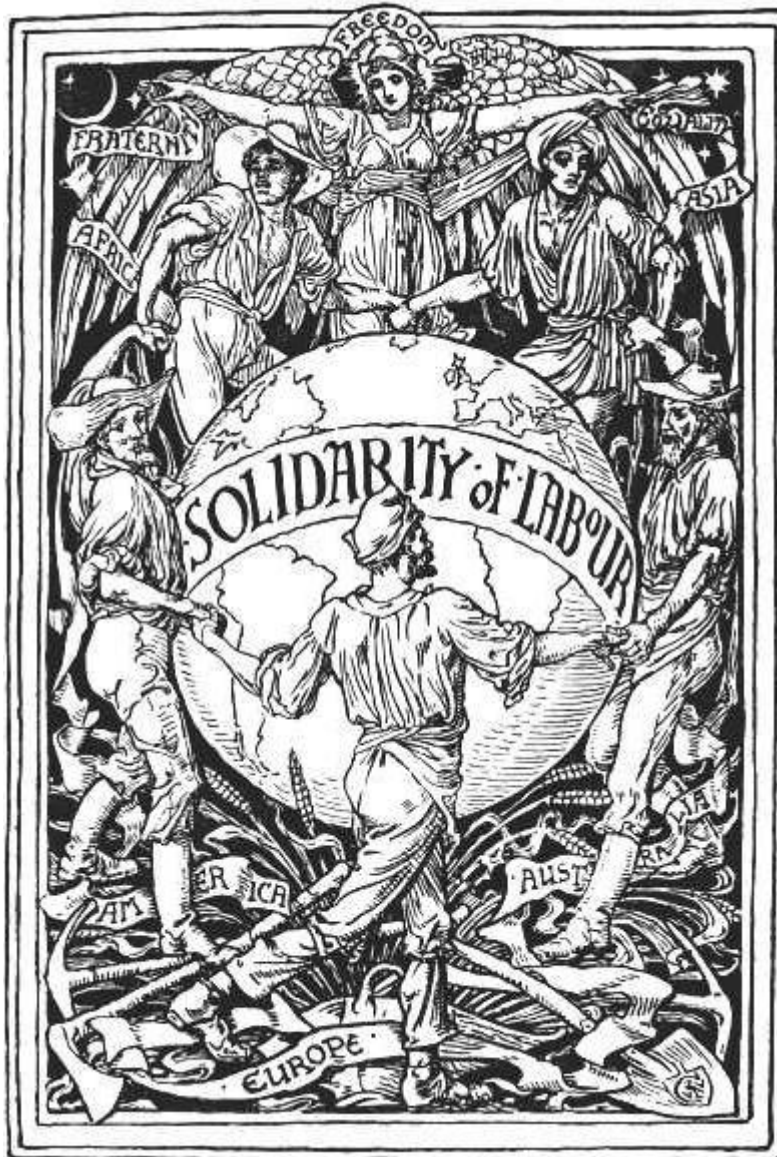
4.3 ΙΤΑΛΙΑ

Στην Ευρώπη, με το τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, παρουσιάζονται αλλαγές όσον αφορά την εργατική τάξη καθώς στις συνδικαλιστικές οργανώσεις τα μέλη πολλαπλασιάζονται και παράλληλα εκδηλώνονται απεργίες, διαδηλώσεις και εξεγέρσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτή την περίοδο στην Ευρώπη είναι η Ιταλία καθώς η εργατική τάξη είναι πολύ ταλαιπωρημένη από τις κακουχίες που έφερε ο πόλεμος με αποτέλεσμα να είναι ιδιαίτερα εξοργισμένη και αυτό οδηγεί σε εξεγέρσεις και σε καταλήψεις στα εργοστάσια ιδιαίτερα την χρονολογία 1920.

Αυτή η περίοδος για την Ιταλία, μετά τον πόλεμο είναι χαρακτηριστική καθώς αναπτύσσεται ο ριζοσπαστικός συνδικαλισμός. Πιο συγκεκριμένα, η εργατική τάξη μέσα από τα εργοστάσια ξεκίνησε να αναπτύσσει το κίνημα της δημιουργώντας τις λεγόμενες «εσωτερικές επιτροπές» οι οποίες απαρτίζονταν από αντιπροσώπους εργαζομένων από κάθε εργοστάσιο και οι οποίοι στην ουσία αποτελούσαν το «εργοστασιακό συμβούλιο».

Όσον αφορά το συνδικαλιστικό κίνημα, οι συγκεκριμένες επιτροπές ήταν πάρα πολύ σημαντικές καθώς αποτελούσαν ένα κεντρικό εθνικό ζήτημα και ειδικότερα την χρονολογία 1918. Επιπλέον σημαντικό ζήτημα για το συνδικαλιστικό κίνημα είναι την χρονολογία 1919 καθώς η Ιταλική Ομοσπονδία Εργατών Μετάλλου (FIOM) κερδίζει την σύμβαση που αναγνωρίζει την ύπαρξη των «εσωτερικών επιτροπών». Στην συνέχεια, γίνεται προσπάθεια να μετατραπούν οι εν λόγω επιτροπές σε συμβούλια έχοντας διαχειριστική λειτουργία. Ενδεικτικά, ο Carl Levy αναφέρει: «Τον Μάη του 1919, έγιναν η κυρίαρχη δύναμη στο εσωτερικό της μεταλλουργίας διακυβεύοντας την ίδια την ύπαρξη των συνδικάτων που έτειναν να γίνουν περιθωριακά όργανα της διοίκησης».

Παρά το γεγονός ότι οι ανωτέρω διαδικασίες ξεκίνησαν από το Τορίνο, παρατηρούμε και στις υπόλοιπες περιοχές της Ιταλίας την δράση της εργατικής τάξης μέσα από τις καταλήψεις των εργοστασίων και συγκεκριμένα από τους λιμενεργάτες και τους εργάτες μεταλλείων.

Εικόνα 4.1 : 3 Οκτωβρίου 1945: Η ίδρυση της Παγκόσμιας
Συνδικαλιστικής Ομοσπονδίας

Την συγκεκριμένη περίοδο, υπήρχε μια ραγδαία αύξηση στην Ιταλική Συνδικαλιστική Ένωση (USI) της οποίας τα μέλη έφτασαν τις 800.000 ενώ ταυτόχρονα υπήρξε αύξηση των μελών της Ιταλικής Αναρχικής Ένωσης στα 20.000 μέλη. Οι συνδικαλιστές στην Ιταλία, όντας επηρεασμένοι από τον συγγραφέα Gwyn Williams, ο οποίος ανέπτυξε την μαρξιστική θεώρηση βασισμένη σε σταθερές επαναστατικές ομάδες, συνέβαλλαν στην συνείδηση της εργατικής τάξης και στην ανάπτυξη του σοσιαλιστικού ιδεώδους. Ταυτόχρονα, γίνεται και η πρώτη προσπάθεια κατάληψης χώρου εργασίας από τους αναρχικούς. Αξίζει να αναφέρουμε το δημοσίευμα του διάσημου Ιταλού αναρχικού Errico Malatesta ο οποίος χαρακτηριστικά έγραψε: *«Οι γενικές απεργίες διαμαρτυρίας δεν μπορούν πλέον να αναστατώσουν κανέναν... Βάζουμε μπροστά μια ιδέα: Να καταλάβουμε τα εργοστάσια: η μέθοδος έχει σίγουρα ένα μέλλον, μιας και ανταποκρίνεται στις τελευταίες ανάγκες του εργατικού κινήματος»*. Το Μάρτιο του 1920 η γραμματεία της USI καλεί τους εργάτες σε μαζική κατάληψη των εργοστασίων λαμβάνοντας έναυσμα από την δημιουργία των εργατικών συμβουλίων στο Μιλάνο.

Εικόνα 4.2 : Ιταλοί αναρχικοί ακολουθώντας το παράδειγμα των γεγονότων της Ρωσίας

Είναι προφανές ότι αυτή η μαζική οργάνωση των εργαζομένων θα προκαλούσε την αντίδραση της εργοδοσίας. Η πρώτη κίνηση της εργοδοσίας ήταν να αποκηρύξει τα εργατικά συμβούλια και να ζητήσει την κρατική παρέμβαση. Η κυβέρνηση υποστήριξε τις κινήσεις της εργοδοσίας. Απόρροια των συνδικαλιστικών παρεμβάσεων ήταν η όλο και μεγαλύτερη εργατική απειθαρχία και ο κατ'εξακολούθηση σκληρότερος έλεγχος από την μεριά της εργοδοσίας.

Τον Απρίλιο του 1919 λαμβάνει χώρα η καθιστική απεργία των εργαζομένων της αυτοκινητοβιομηχανίας Fiat. Η αντίδραση της εργοδοσίας ήταν το προσωρινό κλείσιμο της επιχείρησης από τον εργοδότη ως αντίδραση στην απεργία των εργαζομένων (lock out). Η απεργία των εργατών διήρκεσε δυο εβδομάδες ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι η κυβέρνηση στάθηκε αλληλέγγυα προς την εργοδοσία στέλνοντας στρατεύματα και οπλοπολυβόλα στα εργοστάσια. Η εργοδοσία μετά τη λήξη της απεργίας επαναδιαπραγματεύθηκαν τις διεκδικήσεις των εργατών. Το επόμενο βήμα των απεργιών έλαβε χώρα στο Τορίνο όπου 500.000 εργαζόμενοι ξεκίνησαν γενική απεργία με σκοπό την μη καταστροφή των «εργοστασιακών συμβουλίων» που ακόμα διεκδικούσαν οι εργοδότες. Οι εργάτες στο Τορίνο σκεπτόμενοι την εξάπλωση της απεργίας σε ολόκληρη την Ιταλία, ζήτησαν την υποστήριξη του σοσιαλιστικού κόμματος (PSI) το οποίο την απέρριψε. Η απεργία άρχισε να εξασθενεί ύστερα από τις μαζικές αρνήσεις εργατών να συμμετέχουν σε αυτή ενώ μόνο τα αναρχοσυνδικαλιστικά συνδικάτα κινητοποιήθηκαν ενώ κηρύχτηκε εκ νέου απεργία στη Γένοβα από λιμενεργάτες και εργάτες των βιομηχανιών. Οι εφημερίδες της εποχής αναφέρουν ότι το συνδικαλιστικό κίνημα εγκαταλείφτηκε και υποστηρίχτηκε μόνο από τους αναρχοσυνδικαλιστές οι οποίοι σε μεταγενέστερη προσπάθεια τους επιθυμούν να αποκόψουν το κίνημα από τους σοσιαλιστές.

Η κρίση μεταξύ εργοδοτών και εργατικού κινήματος εξομαλύνθηκε με την παρέμβαση του συνδικάτου της Εργατικής Συνδικαλιστικής Συνομοσπονδίας (CGL) η οποία αποκατέστησε την κρίση με όρους όπως η ύπαρξη των συμβουλίων σε μη εργάσιμες ώρες. Οι περισσότεροι όροι της αποκατάστασης της κρίσης παρουσιάζονταν ευνοϊκότεροι για την εργοδοσία. Για το λόγο αυτό οι αναρχικοί άσκησαν δριμύτατη κριτική ενώ θεώρησαν την αποκατάσταση της κρίσης σαν μέσο των εργαζομένων να υποκύψουν στη βούληση των εργοδοτών. Η κριτική τους συνεχίζεται με τη διακήρυξη τους στην οποία σχολιάζουν την ηγεσία των σοσιαλιστών με το σκληρό χαρακτηρισμό άτολμοι. Ταυτόχρονα κατακρίνουν την άρνηση εργαζομένων να συμμετάσχουν στην απεργία του Τορίνο ενώ ταυτόχρονα κρίνουν και μέλη του αναρχικού κινήματος για πειθαρχία και λανθασμένες αντιλήψεις.

Η κίνηση των εργοδοτών να θέσουν σε αδράνεια τα εργοστάσια πυροδότησε νέες μαζικές καθιστικές απεργίες. Η USI το Σεπτέμβρη του 1919 ζήτησε τη συνδρομή της CGL ώστε να προχωρήσουν σε μαζική κατάληψη των εργοστασίων πριν ακόμα κηρυχτούν από τις διοικήσεις σε κατάσταση lock out. Η USI κρίνοντα τις καταλήψεις των εργοστασίων σαν κρίσιμη καμπή του εργατικού αγώνα ζήτησε σαν υπεράσπιση του υποστήριξη και από άλλους επαγγελματίες. Αποτέλεσμα της προαναφερθείσας κίνησης ήταν η διάδοση της απεργίας σε εργαζομένους βιομηχανιών σιδηροδρόμων και κατασκευαστικών εταιρειών ενώ οι αγρότες λάβανε έναυσμα από τις εξεγέρσεις και διεκδίκησαν εκ νέου τη γη. Οι απεργοί έλαβαν τον πλήρη έλεγχο των βιομηχανιών. Ο αριθμός τους ανήλθε στις 500.000 και κατάφεραν να εκτρέψουν την παραγωγή για λογαριασμό τους. συνεπώς τα εργοστάσια λαμβάνουν ένα αυτοδιαχειριζόμενο ύφος, οι εργάτες λαμβάνουν κανονικά τους μισθούς τους ενώ ταυτόχρονα η νέα τάξη πραγμάτων προστατεύεται από κάθε επίθεση με οργανωμένες ομάδες περιφρούρησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι

στο πλαίσιο της αυτοδιαχείρισης των εργοστασίων παρουσιάζεται μια υπέρμετρη αλληλεγγύη οι οποίοι μοιράζονταν την παραγωγή.

Η οικονομία της Ιταλίας παρέλυσε. Σε κάθε εργοστάσιο είχαν υψωθεί κόκκινες και μαύρες σημαίες ενώ στην πρώτη γραμμή των μαχών υπήρχαν πάντα οι συνδικαλιστές της USI. Στην προσπάθεια αυτή δεν στάθηκαν αλληλέγγυοι οι εργάτες των σιδηροδρόμων οι οποίοι αρνήθηκαν να μεταφέρουν στρατεύματα ενώ οι εργάτες με δικιά τους πρωτοβουλία συνέχιζαν να καταλαμβάνουν τα αγροτεμάχια.

Έναν μήνα αργότερα λοιπόν, η PSI και η CGL πρόδωσαν τις προσπάθειες των εργατών. Τα δύο αυτά συνδικάτα προχώρησαν σε μια εκ νέου διαπραγμάτευση με το κράτος, δεσμεύτηκαν στην ομαλή διεξαγωγή της εργασίας ενώ το κέρδος που τους απέδωσε το κράτος για αυτή τους την δέσμευση ήταν μια συνδιαχείριση των βιομηχανιών μαζί με τους ιδιοκτήτες με την ταυτόχρονη νομιμοποίηση του ελέγχου των εργατών. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι ο εργατικός έλεγχος με τον οποίο δεσμεύτηκε το κράτος παρέμεινε μόνο σε θεωρητική βάση. Οι κινήσεις τις CGL απομόνωνε τους εργάτες του κάθε εργοστασίου. Πιο συγκεκριμένα, ενώ οι εργάτες ανέμεναν από τη συννομοσπονδία την απαραίτητη ενημέρωση για τις συνθήκες της απεργίας των άλλων πόλεων στην ουσία η ενημέρωση αυτή δεν έφτανε ποτέ σαφής σε αυτούς. Ο μόνος κόμβος επέκτασης της απεργίας ήταν οι αναρχικοί οι οποίοι δεν διαπραγματεύονταν την επιστροφή στην εργασία όμως χωρίς την υποστήριξη της CGL παρέμεναν μια αδρανοποιημένη μειονότητα.

Ενώ οι εργάτες άρχισαν να αποχωρούν από τα εργοστάσια, η κυβέρνηση άρχισε να προβαίνει σε συλλήψεις μελών της συνδικαλιστικής ένωσης και των αναρχικών πράγμα το οποίο για μια ακόμα φορά η συνδικαλιστική συννομοσπονδία φρόντισε τεχνηέντως να αποκρύψει. Οι συλλήψεις έγιναν γνωστές όταν στα μέσα του 1929

υπήρχε μια τεράστια έξαρση απεργιών πείνας από τους φυλακισμένους αναρχικούς.

Αποτέλεσμα της μεγάλης αναταραχής στο εργατικό κίνημα ήταν η απόφαση των εργοδοτών να στηρίξουν το φασιστικό κίνημα που υπέβασκε στη χώρα με σκοπό την πλήρη κατατρόπωση της εργατικής τάξης. Το φασιστικό κίνημα εν τέλει κατάφερε να εφαρμόσει τις βλέψεις του και το εργατικό κίνημα προβάλλοντας μια σθεναρή αντίσταση υπέκυψε.

4.3.1 ΟΙ ΑΚΡΑΙΟΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΕΣ ΣΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Οι αναρχικοί της Ιταλίας μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο επηρεασμένοι από τα γεγονότα της Ρωσικής επανάστασης, ακολουθούσαν το παράδειγμα της Σοβιετικής εξουσίας. Οι ιταλοί εργάτες θεωρούσαν πρωτοποριακές τις κινήσεις της Ρωσικής επανάστασης βλέποντας την με μεγάλη συμπάθεια. Οι εργάτες προσκείμενοι στο ρωσικό ιδεώδες και έχοντας σαν προπύργιο τις εξελίξεις στη Ρωσία, καταφέρνουν το 1919 να διεκδικήσουν και να καταφέρουν την ύπαρξη εσωτερικών επιτροπών στα εργοστάσια όπου θα εκλέγονταν επίτροποι απευθείας από την ομοσπονδία εργατών μετάλλων (FIOM). Οι εργάτες προσπάθησαν να μετατρέψουν τις εσωτερικές επιτροπές σε εργοστασιακά συμβούλια με εκ νέου καταλήψεις και απεργίες στα εργοστάσια.

Η απάντηση των εργοδοτών ήρθε με εκ νέου lock out και οι εργάτες έλαβαν τη συλλογική απόφαση να συνεχίσουν την παραγωγή οι ίδιοι. Στην προσπάθεια τους αυτή, προσπάθησαν να συντάξουν ανώτερο προσωπικό των εργοστασίων καθώς και μηχανικούς. Στην προσπάθεια πλήρους αυτοδιαχείρισης των εργοστασίων ενισχύθηκε ακόμα

περισσότερο όταν οι τράπεζες σταμάτησαν να ενισχύουν την προσπάθεια τους. Τότε το αυτοδιαχειριστικό σύστημα κατέβαλλε τα ημερομίσθια των εργατών με δικό του νόμισμα το οποίο άρχισε να τυπώνει. Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι η περιφρούρηση των εργοστασίων ήτανε σθεναρή και αποτελούνταν από ένοπλες ομάδες εργατών στους κόλπους του αυτοδιαχειριστικού συστήματος. Απαιτήθηκε ιδιαίτερη πειθαρχία ενώ απαγορευόταν αυστηρά η χρήση αλκοόλ και ουσιών. Αποτέλεσμα των ως άνω ήταν η πλήρης κολεκτιβοποίηση της παραγωγής του χρυσού και του κάρβουνου όπου μοιραζόταν ισομερώς σε όλους.

Λίγο αργότερα, οι ρεφορμιστές οι οποίοι πρεσβεύουν σταδιακές αλλαγές στις μεταρρυθμίσεις χωρίς τις επαναστατικές τάσεις του σοσιαλισμού επιχείρησαν τον πλήρη συμβιβασμό με την εργοδοσία. Το αυτοδιαχειριστικό σύστημα εγκαταλείφθηκε όταν οι εργάτες έλαβαν την υπόσχεση επέκτασης του εργατικού ελέγχου. Η συνεννόηση αυτή μεταξύ ρεφορμιστών και κράτους δημιούργησε εκ νέου αντιδράσεις και εντάσεις εντός των απεργιών με τους αναρχικούς και τους σοσιαλιστές να καταγγέλλουν προδοσία.

Την ίδια περίοδο κάνει την εμφάνιση της η αριστερή εφημερίδα L' Ordine Nuovo («Η Νέα Τάξη») της οποίας την ευθύνη της έκδοσης είχε ο Αντόνιο Γκράμσι με ένα επιτελείο ελευθεροσκεπτικιστές του Τορίνο. Την ίδια περίοδο υπογράφηκε το μανιφέστο της L' Ordine Nuovo από τους σοσιαλιστές του Τορίνο που σαν στόχο είχε να υπερασπίσει τα εργοστασιακά συμβούλια θεωρώντας τα ως «*όργανα κατάλληλα για την μελλοντική κομμουνιστική διαχείριση τόσο των βιομηχανιών όσο και ολόκληρης της κοινωνίας*».

Για την εφημερίδα και το μανιφέστο, έπρεπε να υπάρχει άμεση αντικατάσταση των συνδικάτων από τα εργοστασιακά συμβούλια. Η στάση τους απέναντι στα συνδικάτα δεν ήταν πλήρως αρνητική. Όμως θεωρούσαν ότι δρώντας σε μια καπιταλιστική κοινότητα, το

συνδικαλιστικό κίνημα είναι λογικό να δέχεται επιρροές από αυτό και να παρακμάζει. Για το λόγο αυτό, θεωρούσαν ότι τα συνδικάτα ήταν εντελώς ανίσχυρα για να προετοιμάσουν την επανάσταση του προλεταριάτου.

Εικόνα 4.3 :Πρωτοσέλιδο εφημερίδας Ordine Nuovo

Η Ordine Nuovo θεώρησε ότι τα εργοστασιακά συμβούλια, αποτελούν ένα μέσο διαπραγμάτευσης και ενοποίησης της εργατικής τάξης. Ταυτόχρονα, θεωρούσε τα συμβούλια σαν το μόνο μέσο προετοιμασίας των εργατών για αυτοδιαχείριση. Η προσκείμενη συμπεριφορά της Ordine Nuovo στα εργοστασιακά συμβούλια έδωσε μεγάλη ώθηση στις απόψεις των εργατών όπου θεωρούσαν την κατάκτηση ενός εργοστασίου μη ουτοπική.

Κλείνοντας, οφείλει να τονιστεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ιταλία, ξεκίνησε με την άπλετη υποστήριξη των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Στη συνέχεια όμως, επηρεασμένο από το καπιταλιστικό σύστημα και τον κρατικό παρεμβατισμό, υπέκυψε στις προσταγές της

εργοδοσίας αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τους αγώνες των εργατών για αυτοδιαχείριση.

4.4 ΓΑΛΛΙΑ

Η συνδικαλιστική κοινότητα τη Γαλλία κατατάσσεται ποσοστό που δεν ξεπερνά το 10% των εργαζομένων. Το ποσοστό αυτό χωρίζεται ως εξής: 2,5% των συνδικαλιστών απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα ενώ 7,5% το δημόσιο. Προπύργια του γαλλικού συνδικαλισμού θεωρούνται τα μεταλλουργεία, οι σιδηρόδρομοι και η χημική βιομηχανία.

Στο σύγχρονο ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον της Γαλλίας ο συνδικαλισμός παύει να θεωρείται νεωτερισμός ενώ οι νέοι της χώρας, αρνούνται να στρατευτούν κάτω από τις προσταγές του παραδοσιακού σοσιαλισμού. Η συλλογική δράση των συνδικάτων αποδυναμώνεται από την έλλειψη της πολιτικής βούλησης και την εναλλακτική πολιτική πρόταση που αποδυναμώνει τη συλλογική δράση. Το ρευστό πολιτικό σύστημα και η έλλειψη πολιτικής πρότασης ενισχύει το συνδικαλισμό ο οποίος από την άλλη μεριά αποδυναμώνεται από την έλλειψη της δημιουργίας κοινωνικού δυναμικού της εργασίας.

Ο συνδικαλισμός στη Γαλλία γνώρισε πολύ μεγάλη άνθηση κατά την περίοδο 1945-1980 η περίοδος που είναι γνωστή και σαν «ένδοξη τριακονταετία». Την περίοδο αυτή η ανάπτυξη και η παραγωγή ήταν μικρότερη από την απόδοση του κεφαλαίου. Στην αρχή της περιόδου όπου ο πλούτος ήταν μοιρασμένος σε λίγα χέρια οι συνδικαλιστές βρήκαν τρόπο να εδραιώσουν απεργίες και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.

Η κρίση του συνδικαλισμού εκδηλώνεται στα τέλη της δεκαετίας του 1980 όπου επέρχεται η φυσιολογική φθορά ενός τεράστιου κινήματος που προϋπήρχε τα προηγούμενα έτη. Την συγκεκριμένη περίοδο ο συνδικαλισμός δείχνει μια τεράστια αποδυνάμωση όχι όμως ανικανότητα. Παρόλο που τα επίσημα ποσοστά της συμμετοχής των εργατών στο συνδικαλιστικό κίνημα μειώνονται, το κίνημα συνεχίζει να έχει μεγάλη επιρροή με ενεργητικά μέλη που δεν θυμίζει φορέα συλλογικών προσπαθειών προστασίας του εργάτη. Αξίζει να σημειωθεί τη δεδομένη περίοδο ότι οι εργασιακές απολαβές (επιδόματα, ασφάλιση) παρέχονται υπό την αιγίδα του κράτους σε αντίθεση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες που οι παροχές αυτές δίνονται από αυτοδιοικούμενες ενώσεις εργατών.

Είναι γεγονός ότι η συνδικαλιστική ζωή της Γαλλίας έχει να επιδείξει πολλά παραδείγματα συμμετοχής των εργαζομένων στο επίπεδο της επιχείρησης και στο επίπεδο αναζήτησης των επαγγελματικών τους συμφερόντων. Από τα βασικότερα καθήκοντα του συνδικαλισμού θεωρούνταν η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων, η κινητοποίηση τους και η υποστήριξη της εργασίας τους. Είναι γεγονός ότι το συνδικαλιστικό κίνημα στη Γαλλία παρέμεινε για πολλά χρόνια ένα αντίβαρο στις πολιτικές εξελίξεις και στην εργοδοτική εξουσία.

4.4.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Η οργανωτική δομή του συνδικαλισμού στη Γαλλία, ακμάζει την περίοδο που ο μεγαλύτερος όγκος του πλούτου βρίσκεται στα χέρια ολίγων. Την περίοδο εκείνη μπαίνουν οι δομές για την οργάνωση της

εργασίας, τη μισθωτή σχέση εργοδοτών εργαζομένων και την περαιτέρω κοινωνικοποίηση τους. Ο αγωνιστικός παλμός που δίνει ο συνδικαλισμός στη Γαλλία δίνει κίνητρο στη νομιμοποίηση της συλλογικής δράσης των εργαζομένων. Με δεδομένο ότι ο συνδικαλισμός στη Γαλλία αφορούσε πράξη εθελοντικής ένταξης είναι λογικό να εμπνέει εμπιστοσύνη και αφοσίωση στους εργαζομένους.

Ταυτόχρονα, αυτού του είδους ο συνδικαλισμός καλλιεργούσε ένα κλίμα εξιδανικευμένης προσμονής απέναντι στα πολιτικά κόμματα, κυρίως της Αριστεράς που επαγγέλλονταν το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας, ή τουλάχιστον, την ισομερή αναδιανομή του κοινωνικού πλούτου. Οι κομματικοί σχηματισμοί ήταν προορισμένοι να εμψυχώσουν και να εξυψώσουν την κοινωνική διαμαρτυρία στην υπέρτατη βαθμίδα, δηλαδή στην κατάληψη της κυβερνητικής εξουσίας. Κατ' αυτήν την έννοια, η πολιτική κοινωνικοποίηση των συνδικάτων είχε ως «φυσιολογική» απόληξη την πολιτική αντιπροσώπευση. Αυτό οδηγούσε συχνά σε μια τάση εξομοίωσης της πολιτικοποίησης και της κομματικοποίησης των συνδικάτων. Οι πολλαπλές ανταλλαγές που αναπτύσσονται στο εσωτερικό του καθενός από τα τρία οικοσυστήματα (σύμφωνα με την έκφραση του Georges Lavanu) που διακρίνουμε στον 20ό αιώνα – κομμουνιστικό, σοσιαλιστικό, χριστιανο-δημοκρατικό – είναι κατά βάσιν παρόμοιοι στο βαθμό που παραπέμπουν στην ίδια ιεραρχημένη σχέση συνδικάτου και κόμματος.

Αναγκαίοι αλλά υποδεέστεροι, οι συνδικαλιστές είναι οι πεζικάριοι μιας στρατιάς επικεφαλής της οποίας βρίσκεται ο πολιτικός σχηματισμός. Αυτό που κυρίως διαφέρει είναι η ένταση της σχέσης εξάρτησης που αναπτύσσεται στο εσωτερικό του κάθε οικοσυστήματος καθώς και ο τρόπος κομματικής παρέμβασης στη συνδικαλιστική οργάνωση. Η ιδέα του «ιμάντα μεταβίβασης» εκφράζει την εργαλειοποίηση του

συνδικαλιστικού κινήματος από τα πολιτικά κόμματα, ιδιαίτερα στην περίπτωση των κομμουνιστών. Πρόκειται όμως για μια βαθύτατα σχηματική και ανακριβή προσέγγιση. Στην πραγματικότητα, η «μεταβίβαση» λειτουργούσε προς τις δύο κατευθύνσεις.

Στη Γαλλία όμως, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες (όπως η Αγγλία, η Γερμανία, η Σουηδία, κλπ.), η εν λόγω εξομοίωση δεν οδήγησε ποτέ στην ταύτιση. Για δύο βασικούς λόγους. Πρώτον, διότι δεν υπάρχει ενοποιημένο συνδικαλιστικό κίνημα. Η ιστορική ύπαρξη ενός ισχυρού κομμουνιστικού κινήματος στα αριστερά των σοσιαλιστών και των ριζοσπαστών της Αριστεράς οδήγησε στην κατάτμηση του εργατικού κινήματος, όπως περίπου συνέβηκε στην Ιταλία. Αντίθετα, στις χώρες όπου η σοσιαλδημοκρατία κατείχε ιστορικά το μονοπώλιο της Αριστεράς, το εργατικό κίνημα παρουσιάζεται ενοποιημένο. Δεύτερον, διότι το γαλλικό συνδικαλιστικό κίνημα χαρακτηρίζεται από την αναφορά στη Χάρτα της Αμιένης (1905). Πρόκειται για μια συνεδριακή απόφαση που συνοψίζει την πολιτική και κοινωνική ανεξαρτησία του συνδικαλισμού από την κομματική και κοινοβουλευτική εκπροσώπηση η οποία, σύμφωνα με τους αναρχοσυνδικαλιστές των αρχών του 20ού αιώνα, διαιρεί την εργατική τάξη και αναιρεί τη συλλογική της αυτοτέλεια. Αυτή η εμβληματική αναφορά, και αν ακόμα παραδεχτούμε ότι πρόκειται για μια τελετουργική επίκληση, καθιστά αρκετά πολύπλοκες τις σχέσεις που εξυφαίνονται μεταξύ κομμάτων και συνδικάτων. Η προσκόλληση του συνδικαλισμού στον κομματικό σχηματισμό ήταν βέβαια υπαρκτή, πλην όμως δεν πήρε οργανική μορφή. Θα μπορούσαμε καλύτερα να μιλήσουμε για οικοσυστήματα διαφοροποιημένων και ιεραρχημένων ανταλλαγών ανάμεσα στα κόμματα και στα συνδικάτα.

Η φορντική συνδικαλιστική μορφή παρήγαγε πρόσφορα αποτελέσματα, αλλά είχε και ενδογενείς περιορισμούς. Η συνδικαλιστική κουλτούρα παρέμενε αυταρχική ή τουλάχιστον διευθυντική. Χαρακτηριζόταν κυρίως, στον επίσημο λόγο της, από μια ξύλινη γλώσσα και από ένα ιδεολογικό φορμαλισμό που με το χρόνο φαινόταν ολοένα πιο απροσάρμοστος και άδειος. Η λογική της πολιτικής διαμαρτυρίας, τα αντανακλαστικά της φραστικής άρνησης είχαν συχνά το προβάδισμα σε σχέση με τη διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων για την επίλυση των προβλημάτων. Τα κριτήρια της οικονομικής διαχείρισης της επιχείρησης παρέμεναν εκτός της συνδικαλιστικής σφαίρας δράσης, της οποίας η εμβέλεια περιοριζόταν κυρίως στα οικονομικά ζητήματα και στις συνθήκες εργασίας.

Στο εσωτερικό της συνδικαλιστικής ιεραρχίας, η οργανωτική πειθαρχία εμπόδιζε δομικά την έκφραση προσωπικών διαφορών και διαφωνιών. Αυτό οδηγούσε σε μια υπερτίμηση του ρόλου της συνδικαλιστικής ηγεσίας που έπαιρνε συνήθως τα χαρακτηριστικά της αφοσίωσης και της πίστης. Η κυριαρχία της μάζας των απλών μελών της συνδικαλιστικής οργάνωσης κατέληγε να είναι μια τυπική και ανυπόστατη αναφορά. Το ν' ανέβει κανείς τα σκαλοπάτια της συνδικαλιστικής ιεραρχίας αποτελούσε ένα είδος κοινωνικής προαγωγής. Αυτός ο ακτιβισμός κοινωνικής ανόδου (*militantisme de promotion sociale*) στηριζόταν στην ύπαρξη υλικών και συμβολικών ανταμοιβών (προσωπικό γόητρο, επιτάχυνση της επαγγελματικής καριέρας, φήμη στην μικρο-κοινωνία των συναδέλφων, άσκηση καθηκόντων εκπροσώπησης, κλπ.). Η αξιακή απόσβεση αυτών των ανταμοιβών στο σημερινό σύστημα εργασιακών σχέσεων και η αδυναμία του παραδοσιακού προτύπου συνδικαλιστικής οργάνωσης να ανταποκριθεί στις ανάγκες μιας αποκαθετοποιημένης και συμμετοχικής επικοινωνίας

αποτελούν δύο από τις βασικές αιτίες που εξηγούν τη διάχυτη αίσθηση «ασυνέχειας» και «αποδιοργάνωσης» σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο.

Αυτό που άλλοτε ήταν «κεκτημένο», «δεδομένο», τίθεται σήμερα υπό αίρεση. Η αναπαραγωγή της οργάνωσης γίνεται ολοένα και πιο προβληματική. Οι πρακτικές δυσκολίες καθημερινής δράσης συσσωρεύονται, εμφανίζονται ως μη τιθασεύσιμες. Κυρίως, ο συνδικαλισμός βρίσκεται αντιμέτωπος με αντιθετικούς μετασχηματισμούς των κοινωνικών σχέσεων εργασίας: μαζική συμμετοχή των γυναικών στη δομή της απασχόλησης, πρωτοκαθεδρία του τριτογενή τομέα της οικονομίας, θεαματική άνοδος του ειδικού βάρους των νέων πτυχιούχων, ανεργία και προσωρινή απασχόληση, νέες διευθυντικές μέθοδοι αναδιοργάνωσης της εργατικής δύναμης, κλπ. Η εμφάνιση των νέων κοινωνικών κινημάτων, των οποίων ο άξονας αναφοράς δεν είναι η εργατική κουλτούρα αλλά οι ετερογενείς πολιτισμικές και κοινωνικές συνιστώσες του μεταμοντέρνου καπιταλισμού, τροποποιεί τους όρους και τις προοπτικές της κοινωνικής διαμάχης. Το διεθνιστικό κίνημα αντίστασης στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση διαπερνάει το συνδικαλιστικό κίνημα. Για να εκπληρώσει τα καθήκοντα υπεράσπισης των συμφερόντων των εργαζομένων, ο συνδικαλισμός έχει ανάγκη από μια στρατηγική, πολιτική και οργανωτική ανασυγκρότηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την εργασία και σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση αφορούν τις συνθήκες που θα μπορούσε το συνδικαλιστικό κίνημα να εξελιχθεί και να ανακάμψει στην σημερινή κοινωνία. Είναι πολύ σημαντικό το συνδικαλιστικό κίνημα να δώσει έμφαση όχι μόνο στην κοινωνική σχέση εργασίας αλλά θα πρέπει να επαναπροσδιορίσει την δράση του ώστε να σχετίζεται με τη γενική κοινωνική εξέλιξη. Για να πραγματοποιηθεί βέβαια κάτι τέτοιο χρειάζονται ορισμένες προϋποθέσεις όπως μια πιο επιθετική στάση απέναντι στο νεοφιλελεύθερο σύστημα των επιχειρήσεων καθώς και μια πολιτική η οποία να έχει μακροπρόθεσμους στόχους εκτός από τις άμεσες διεκδικήσεις. Στην συνέχεια παρουσιάζουμε τρεις άξονες οι οποίοι θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην εξέλιξη και στην ανάκαμψη του συνδικαλισμού.

1. Στην σημερινή κοινωνία, όσον αφορά τις αντιπαραθέσεις στα εργασιακά ζητήματα, πλέον λόγω του ότι διευρύνονται σε αρκετά μεγάλο βαθμό, οι επιχειρήσεις παίρνουν τις αποφάσεις τους σε διεθνικό επίπεδο. Με βάση αυτό, ο συνδικαλισμός θα πρέπει να δημιουργεί και να αναπτύσσει συνεχώς δίκτυα αλληλεγγύης σε διεθνικό επίπεδο χωρίς να παραμένει σε ένα κλειστό πλαίσιο. Ορισμένα από αυτά τα δίκτυα αλληλεγγύης υπάρχουν και είναι οι λεγόμενοι «ευρωπαϊκοί σύλλογοι εργαζομένων».

Το ερώτημα που τίθεται σε αυτό το σημείο και αφορά τα ευρωπαϊκά διακυβεύματα όπως είναι η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων, οι ευρωπαϊκές κλπ είναι με ποιον τρόπο θα εκφραστούν οι κινητοποιήσεις των συνδικαλιστών καθώς είναι πολύ πιο εύκολο να γίνει μια διαδήλωση σε όλες τις χώρες για τον πόλεμο που διαδραματίζεται στο Ιράκ παρά για

παράδειγμα να οργανωθεί μια απεργία σε όλες τις χώρες ως ένδειξη συμπαράστασης για απολυμένους εργάτες σε εργοστάσια στη χώρα μας. Ο λόγος είναι να ξεπεραστεί η ιδέα της διεθνούς αλληλεγγύης η οποία όπως προαναφέραμε διευρύνει την ανάπτυξη του συνδικαλισμού.

2. Ανάλογα με την εξέλιξη των κοινωνικών αναγκών και τον τρόπο ζωής σε μια κοινωνία αλλάζουν και οι διεκδικήσεις του συνδικαλισμού. Με το πέρασμα των χρόνων παρατηρείται ότι οι υλιστικές διεκδικήσεις που αφορούν τον οικονομικό τομέα και οι πολιτισμικές και κοινωνικές προσεγγίσεις ολοένα και συμπίπτουν. Επιπλέον, ορισμένες «ποσοτικές» διεκδικήσεις παρουσιάζουν στην σημερινή εποχή ποιοτικό χαρακτήρα.

Για παράδειγμα, το ζήτημα του μισθού από την μια πλευρά λειτουργεί σαν δείκτης ο οποίος εκτιμά τις ικανότητες και την επαγγελματική υπευθυνότητα των εργαζομένων και αυτά τα δύο αντανακλούνται στο επίπεδο μισθωτής αμοιβής και από την άλλη μεριά λειτουργεί σαν δείκτης ο οποίος κατατάσσει κοινωνικά τα άτομα και καθορίζει την πρόσβαση των ατόμων σε κωδικοποιημένα πρότυπα κατανάλωσης και κοινωνικής διάκρισης. Πλέον, αυτή η λειτουργία συμβολικής αναγνώρισης αφορά γενικά το σύνολο των εργαζομένων σε αντίθεση με παλαιότερα χρόνια όπου αφορούσε μόνο τους μισθωτούς που βρίσκονταν στην ανώτερη κλίμακα. Οι διεκδικήσεις που αφορούν την άνοδο της αγοραστικής δύναμης δεν έχουν μόνο σαν στόχο τα οικονομικά ζητήματα αλλά και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

3. Ο τρίτος και τελευταίος άξονας περιλαμβάνει την ικανότητα του συνδικαλισμού να ανακάμψει, να εξελιχθεί και να προσαρμοστεί στα νέα κοινωνικά δεδομένα που αφορούν την εργασία όπως είναι η προσωρινή απασχόληση. Ο τρόπος για να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο είναι ακολουθώντας μια πολιτική η οποία θα έχει τη βάση της στην ιδεολογία

του συνδικαλισμού με σκοπό την υπεράσπιση και τη διεύρυνση των κοινωνικών δικαιωμάτων της εργασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Contrepois, Sylvie, 2003, *Syndicats, la nouvelle donne*. Enquête sociologique au cœur d'un bassin industriel, Paris, Syllepse.

Jameson, Fredric, 1991, *Postmodernism, or, the Cultural logic of Late Capitalism*, Duke, Duke University Press.

Lavau, Georges, 1981, *À quoi sert le Parti communiste français?*, Paris, Fayard.

Pernot, Jean-Marie, 2005, *Syndicats : lendemains de crise?*, Paris, Gallimard.

Tarrow Sidney, 1994, *Power in mouvement: social movements, collective action and politics*, Cambridge, Cambridge University Press.

Vakaloulis, Michel, 2007, *Le syndicalisme d'expérimentation*, Paris, PUF.

Περαιτέρω μελέτες

Beroud Sophie, Mouriaux René, Vakaloulis Michel, 1998, *Le mouvement social en France. Essai de sociologie politique*, Paris, La Dispute.

Branciard Michel, 1982, *Syndicat et partis. Autonomie ou dépendance*, Tome I (1879-1947) ; Tome II (1948-1981), Paris, Syros.

Chazel François (dir.), 1993, *Action collective et mouvements sociaux*, Paris, PUF.

Contrepois Sylvie, 2003, *Syndicats, la nouvelle donne*. Enquête sociologique au cœur d'un bassin industriel, Paris, Syllepse.

- Denis Jean-Michel, 1996, *Les coordinations*, Paris, Syllepse.
- Dethyre Richard, 1998, *Chômeurs, la révolte ira loin*, Paris, La Dispute.
- Duchesne Françoise, Vakaloulis Michel (dir.), 2003, *Médias et luttes sociales*, Paris, éditions de l'atelier.
- Gobin Corinne, 1997, *L'Europe syndicale*, Bruxelles, Labor.
- Ion Jacques, 1997, *La fin des militants ?*, Paris, Éditions de l'Atelier.
- Le Duigou Jean-Christophe, 2005, *Demain le changement. Manifeste pour un nouveau syndicalisme*, Paris, Armand Colin.
- Leneveu Claude, Vakaloulis Michel (dir.), 1998, *Faire mouvement. Novembre-décembre 1995*, Paris, PUF.
- Mann Patrice, 1991, *L'action collective. Mobilisation et organisation des minorités actives*, Paris, Armand Colin.
- Mathieu Lilian, 2004, *Comment lutter. Sociologie et mouvements sociaux*, Paris, Les Éditions Textuel.
- Mouriaux René, 1998, *Crises du syndicalisme français*, Paris, Montchrestien, 1994, *Le syndicalisme en France depuis 1945*, Paris, La Découverte.
- Neveu Erik, 1996, *Sociologie des mouvements sociaux*, Paris, La Découverte.
- Pernot Jean-Marie, 2005, *Syndicats : lendemains de crise ?*, Paris, Gallimard.
- Perrin Évelyne, 2004, *Chômeurs et précaires. Au cœur de la question sociale*, Paris, La Dispute.

Vakaloulis Michel, Pierre Cours-Salies, Jean Lojkine (dir.), 2006, *Nouvelles luttes de classes ?* Paris, PUF.

Tarrow Sidney, Meyer David (ed.), 1998, *The social movement society: contentious politics for a new century*, Lanham, Rowman and Littlefield.